

Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNE PRAVOBRANILKE
JULIANE KOKOTT,
predstavljeni 12. januarja 2012¹

Združeni zadevi C-628/10 P in C-14/11 P

**Alliance One International Inc. in drugi
proti**

Evropski komisiji in drugim

„Pritožbe — Konkurenca — Omejevalni sporazumi — Člen 81 ES — Člen 23 Uredbe (ES) št. 1/2003 — Španski trg surovega tobaka — Določanje cen in razdelitev trga — Odgovornost matične družbe za kršitve predpisov o omejevalnih sporazumih njenih hčerinskih družb — Merila za pripisovanje odgovornosti za kršitve v skupini podjetij — Meje diskrecijske pravice Komisije pri nalaganju glob — Načelo enakega obravnavanja — Prepoved diskriminacije udeležencev omejevalnega sporazuma pred Komisijo — Obveznost obrazložitve — Prepoved naknadnega navajanja razlogov za odločbo o naložitvi globe v sodnem postopku“

Kazalo

I	– Uvod	3
II	– Pravni okvir	4
III	– Ozadje spora in prvostopenjski sodni postopek	4
	A – Družbe, ki so udeležene v obravnavanem sporu	5
	B – Kartela na španskem trgu surovega tobaka in sporna odločba Komisije	5
	C – Prvostopenjski sodni postopek	6
IV	– Postopek pred Sodiščem	6
V	– Uvodno vprašanje o aktivni legitimaciji družbe Alliance One International	7
VI	– Presoja pritožbenih razlogov	8
	A – Očitki v zvezi z načelom enakega obravnavanja	9

¹ — Jezik postopka: nemščina.

1. Povezava načela enakega obravnavanja in načela zakonitosti v postopkih na področju omejevalnih sporazumov (prvi in drugi pritožbeni razlog v zadevi C-14/11 P)	9
a) Glavni očitki Komisije: domnevna napačna uporaba načela enakega obravnavanja	9
b) Očitka pomanjkljive obrazložitve sodbe in izkrivljanja dejstev	13
i) Domnevna pomanjkljiva obrazložitev	13
ii) Domnevno izkrivljanje dejstev	13
c) Vmesni sklep	14
2. Zatrjevana diskriminacija družb SCC in SCTC zaradi uporabe pojma dvojne podlage (tretji pritožbeni razlog v zadevi C-628/10 P)	14
a) Domnevna diskriminatornost pojma dvojne podlage v razmerju do družb SCC in SCTC (prvi del v okviru tretjega pritožbenega razloga v zadevi C-628/10 P)	14
b) Primerjava položaja družb AOI in SCTC s položajem družb Universal in Universal Leaf (drugi del v okviru tretjega pritožbenega razloga v zadevi C-628/10 P)	16
c) Vmesni sklep	17
3. Neupoštevnost nasprotnih argumentov, ki jih je Komisija v prvostopenjskem postopku navedla zoper očitki diskriminacije (tretji pritožbeni razlog v zadevi C-14/11 P)	17
4. Primerljivost položaja družbe TCLT s položajem družb Intabex in Universal (četrti pritožbeni razlog v zadevi C-14/11 P)	20
5. Vmesni sklep	21
B – Nekateri dodatni očitki družb AOI in SCTC (prvi in drugi pritožbeni razlog v zadevi C-628/10 P)	21
1. Prvi pritožbeni razlog v zadevi C-628/10 P	21
a) Zatrjevani neobstoj odločilnega vpliva družb SCC in SCTC na družbo WWTE pred 5. majem 1998 (prvi del prvega pritožbenega razloga v zadevi C-628/10 P)	22
i) Merilo pripisovanja: odločilen vpliv	22
ii) Skupni nadzor: ni nujni razlog izključitve pripisovanja odgovornosti na področju predpisov o omejevalnih sporazumih zgolj eni matični družbi	23
b) Zatrjevana kršitev temeljnih pravic družb AOI in SCTC (drugi del prvega pritožbenega razloga v zadevi C-628/10 P)	24
i) Dopustnost	25
ii) Utemeljenost	25
c) Vmesni sklep	27
2. Drugi pritožbeni razlog v zadevi C-628/10 P	27
a) Uvodno vprašanje: ali je drugi pritožbeni razlog brezpredmeten („inopérant“)?	27

b) Vsebinsko obravnavanje drugega pritožbenega razloga	28
i) Zatrjevana prilagoditev argumentacije Komisije med prvostopenjskim sodnim postopkom (prvi del drugega pritožbenega razloga v zadevi C-628/10 P)	29
ii) Očitek naknadne spremembe obrazložitve sporne odločbe (drugi del drugega pritožbenega razloga v zadevi C-628/10 P)	30
C – Povzetek vloženih pritožbenih razlogov obeh strank	31
D – Ločen predlog družb AOI in SCTC za znižanje globe	31
VII – Stroški	31
VIII– Predlog	32

I – Uvod

1. „Starši so odgovorni za svoje otroke“ – zdi se, da se ta stari izrek vedno znova potrdi v kartelnih zadevah.² Kajti pogosto v okviru postopka izrekanja globe za kršitve predpisov o omejevalnih sporazumih odgovarjajo ne samo družbe, ki so neposredno udeležene v omejevalnem sporazumu, ampak tudi njihove matične družbe. Tako se lahko pri izračunu globe primerno upošteva finančna moč celotne skupine podjetij, ki je udeležena v posameznem kartelu. Poleg tega se poveča verjetnost, da odgovarja za plačilo globe plačilno sposoben dolžnik, ne glede na morebitne premike premoženja znotraj zadevne skupine.

2. Vendar načelo osebne odgovornosti³, ki ga je treba v kazenskih in kvazikazenskih postopkih vedno spoštovati, določa meje za pripisovanje kršitev predpisov o omejevalnih sporazumih v skupinah podjetij. Ne nazadnje se morajo sodišča Unije tudi zato vedno znova ukvarjati z vprašanjem, ali in pod kakšnimi pogoji je dopustno, da za kršitve predpisov o omejevalnih sporazumih, ki jih storijo hčerinske družbe, odgovarjajo njihove matične družbe.⁴

3. V obravnavanem postopku s pritožbo se postavlja vprašanje pripisovanja kartelnopravne odgovornosti znotraj skupine podjetij s popolnoma novega vidika. Treba je preveriti, ali je Evropska komisija lahko odločila, da je posamezna matična družba različnih udeležencev istega kartela odgovorna na podlagi različnih meril in ali je bilo to zakonito.

2 — Glej tudi Podszun, R., „Haftung der Eltern für ihre Kinder“ – auch im Konzern“, *Gesellschafts- und Wirtschaftsrecht (GWR)* 1 (2009), str. 119.

3 — Glej v zvezi z načelom osebne odgovornosti sodbe z dne 8. julija 1999 v zadevi Komisija proti Anic Partecipazioni (C-49/92 P, Recueil, str. I-4125, točki 78 in 145), z dne 11. decembra 2007 v zadevi ETI in drugi (C-280/06, ZOdl., str. I-10893, točka 39), z dne 10. septembra 2009 v zadevi Akzo Nobel in drugi proti Komisiji (v nadaljevanju: Akzo Nobel, C-97/08 P, ZOdl., str. I-8237, točki 56 in 77), z dne 20. januarja 2011 v zadevi General Química in drugi proti Komisiji (v nadaljevanju: General Química, C-90/09 P, ZOdl., str. I-1, točka 36) in z dne 29. marca 2011 v združenih zadevah ArcelorMittal Luxemburg proti Komisiji (v nadaljevanju: ArcelorMittal, C-201/09 P in C-216/09 P, ZOdl., str. I-2239, točka 95).

4 — Glej namesto mnogih sodbe z dne 14. julija 1972 v zadevi Imperial Chemical Industries proti Komisiji (v nadaljevanju: ICI, 48/69, Recueil, str. 619, točke od 132 do 141), z dne 25. oktobra 1983 v zadevi AEG-Telefunken proti Komisiji (v nadaljevanju: AEG, 107/82, Recueil, str. 3151, točke od 49 do 53), Akzo Nobel (navedena v opombi 2, zlasti točke od 58 do 63 in od 72 do 74), General Química (navedena v opombi 2, zlasti točke od 34 do 42 in od 50 do 52), ArcelorMittal (navedena v opombi 2, zlasti točke od 96 do 99) ter sodbi z dne 29. septembra 2011 v zadevi Arkema proti Komisiji (v nadaljevanju: Arkema, C-520/09 P, ZOdl., str. I-8901, točke od 37 do 41) in v zadevi Elf Aquitaine proti Komisiji (v nadaljevanju: Elf Aquitaine, C-521/09 P, ZOdl., str. I-8947, točke od 53 do 67).

4. Konkretno gre za španski kartel med več družbami, ki poslujejo na področju predelave surovega tobaka. Nekaterim je Komisija solidarno naložila globe skupaj s posameznimi matičnimi družbami, medtem ko matičnih družb drugih udeležencev istega kartela Komisija ni sankcionirala.

5. V bistvu bo moralo Sodišče razjasniti, kakšne meje določa splošno pravno načelo enakega obravnavanja iz prava Unije diskrecijski pravici Komisije pri nalaganju glob v skladu s členom 23 Uredbe (ES) št. 1/2003⁵. Sodba Sodišča ne bo temeljnega pomena samo za prihodnjo upravno prakso Komisije, ampak bi lahko določala usmeritve tudi za dejavnost nacionalnih organov, pristojnih za konkurenco, in sodišč v Evropskem gospodarskem prostoru.

II – Pravni okvir

6. Pravni okvir te zadeve določata člen 81 ES in člen 23 Uredbe št. 1/2003. Slednja določba v izvlečku določa:

„Komisija lahko podjetjem [...] z odločbo naloži globe, kadar naklepno ali iz malomarnosti:

(a) kršijo člen 81 ali člen 82 Pogodbe [...]

[...]“

7. Na koncu je treba omeniti uvodno izjavo 37 iz preambule Uredbe št. 1/2003, ki je posvečena varstvu temeljnih pravic:

„Ta uredba spoštuje temeljne pravice in upošteva načela, ki jih priznava zlasti Listina o temeljnih pravicah Evropske unije. Zato je to uredbu treba razlagati in uporabljati ob upoštevanju teh pravic in načel.“

III – Ozadje spora in prvostopenjski sodni postopek

8. Na španskem trgu za surovi tobak se s predelavo surovega tobaka ukvarjajo štiri podjetja (v nadaljevanju: predelovalci): družba World Wide Tobacco España SA (v nadaljevanju: WWTE), družba Compañía española de tabaco en rama SA (v nadaljevanju: Cetarsa), družba Agroexpansión SA in družba Tabacos Españoles SL (v nadaljevanju: Taes). Tri od teh družb pripadajo multinacionalnim skupinam podjetij, ki jih obvladujejo družbe s sedežem v Združenih državah Amerike.

9. Poleg štirih španskih predelovalcev je treba opozoriti na italijansko družbo Deltafina SpA, katere dejavnost obsega prvo predelavo surovega tobaka v Italiji in dajanje predelanega tobaka na trg.

10. V obravnavanem primeru je sporno, ali in pod kakšnimi pogoji je Komisija smela ali morala kršitve predpisov o omejevalnih sporazumih, ki jih storijo navedene družbe, pripisati tudi njihovim posameznim matičnim družbam prve in druge stopnje in ali in pod kakšnimi pogoji je smela ali morala določiti, da so te družbe solidarno odgovorne za globe, ki so bile določene.

5 — Uredba Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov 81 in 82 Pogodbe (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 2, str. 205). V skladu z njenim členom 45(2) ta uredba velja od 1. maja 2004.

A – Družbe, ki so udeležene v obravnavanem sporu

11. Družbe Alliance One International Inc. (v nadaljevanju: AOI) – nekdanja družba Standard Commercial Corp. (v nadaljevanju: SCC)⁶ – Standard Commercial Tobacco Company Inc. (v nadaljevanju: SCTC) in Trans-Continental Leaf Tobacco Corp. Ltd. (v nadaljevanju: TCLT), ki so udeležene v tem sporu, so matične družbe prve in druge stopnje družbe WWTE. Vse so bile pripisane tako imenovani skupini Standard.

12. Razmerja udeležbe med vsemi temi družbami so bila od leta 1995 do 5. maja 1998 takšna: družba SCC je imela 100 % deležev družbe SCTC, ki je imela 100 % deležev družbe TCLT. Družba TCLT je imela, po drugi strani, dve tretjini kapitala družbe WWTE. Imetniki preostale tretjine kapitala družbe WWTE so bili predsednik te družbe in njegova družinska člana.

13. Družba TCLT je 5. maja 1998 svojo kapitalsko udeležbo v družbi WWTE povečala na 86,94 %, preostale delnice so bile v obliki lastniškega kapitala družbe WWTE (9,73 %) in neke fizične osebe (3,33 %). Oktobra 1998 je družba WWTE kupila delnice te fizične osebe, družba SCC pa je pridobila neposredno udeležbo v 0,04 % kapitala družbe WWTE. Maja 1999 sta družbi TCLT in SCC svojo kapitalsko udeležbo v družbi WWTE povečali na 89,64 % oz. 0,05 %, preostanek pa je bil lastniški kapital družbe WWTE.

B – Kartela na španskem trgu surovega tobaka in sporna odločba Komisije

14. Na španskem trgu surovega tobaka sta v letih od 1996 do 2001 obstajala dva medsebojno povezana horizontalna omejevalna sporazuma, ki ju je Evropska komisija odkrila leta 2001.

15. V prvem kartelu, ki je označen kot „kartel predelovalcev“, so bile udeležene družbe WWTE, Cetarsa, Agroexpansión, Taes in Deltafina. V okviru tega kartela je prihajalo do letnega določanja povprečne (najvišje) dobavne cene za vse vrste surovega tobaka vseh kakovosti in do razdelitve količin vseh vrst tobaka, ki so jih posamezni predelovalci lahko kupili pri pridelovalcih. Od leta 1999 do 2001 so bile dogovorjene tudi cene za kakovostne razrede posameznih vrst surovega tobaka in povprečne najnižje cene po proizvajalcu in po skupnostih proizvajalcev.

16. V drugi kartel, ki je označen kot „kartel zastopnikov pridelovalcev“, so bile vpletene tri španske kmetijske zadrage. Predmet tega kartela je bil prav tako letno določanje cen za kakovostne razrede posameznih vrst surovega tobaka.

17. Komisija je v odločbi z dne 20. oktobra 2004⁷ (v nadaljevanju: tudi: sporna odločba) sklenila, da je šlo pri vsakem od obeh kartelov za enotno in nadaljevalno kršitev člena 81(1) ES. Komisija je v tem kontekstu ugotovila, da so razne družbe in združenja krivi kršitve člena 81(1) ES⁸, pozvala jih je k prenehanju kršitev⁹ in jim naložila različno visoke globe¹⁰.

6 — Družba Alliance One International je v skladu z navedbami tožečih strank v prvostopenjskem sodnem postopku 13. maja 2005 nastala z združitvijo družb SCC in Dimon Inc.

7 — Odločba Komisije 2007/236/ES z dne 20. oktobra 2004 v zvezi s postopkom na podlagi člena 81(1) Pogodbe ES (zadeva COMP/C.38.238/B.2) – Surovi tobak – Španija (notificirano pod dokumentarno številko C(2004) 4030), povzetek objavljen v UL 2007, L 102, str. 14; celotno besedilo te odločbe je objavljeno zgolj na internetu v nezaupni različici, med drugimi v nemščini (<http://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/index.html>).

8 — Člen 1 sporne odločbe.

9 — Člen 2 sporne odločbe.

10 — Člen 3 sporne odločbe.

18. Naslovnice sporne odločbe so bile vse družbe, ki so bile neposredno udeležene v kartelu, pa tudi nekatere druge družbe, ki spadajo k zadevnim skupinam podjetij. Zlasti je šlo za te podrobnosti:

- Za udeležbo v kartelu družbe WWTE so solidarno odgovarjale družba TCLT in družbi SCC ter SCTC.
- V zvezi z udeležbo družbe Agroexpansión v kartelu je Komisija poleg te družbe za solidarno odgovorno spoznala le družbo Dimon Inc. (v nadaljevanju: Dimon), ki je na vrhu skupine, ne pa družbo Intabex Netherlands BV (v nadaljevanju: Intabex), ki je 100-odstotno hčerinska družba družbe Dimon in je vključena med družbi Dimon in Agroexpansión.
- Komisija v zvezi z udeležbo v kartelu družb Taes in Deltafina, ki obe pripadata skupni podjetij Universal iz Združenih držav Amerike, sploh ni pripisala kartelnopravne odgovornosti drugim družbam skupine. Posledica tega je bila, da niti družba Universal Leaf Tobacco Co. Inc. (v nadaljevanju: Universal Leaf), ki je imetnica vseh deležev družbe Taes in družbe Deltafina, niti družba Universal Corp. (v nadaljevanju: Universal), ki je na višji stopnji kot družba Universal Leaf, ne odgovarjata solidarno.

19. Komisija je v obrazložitvi navedla, da razen povezave na podlagi prava družb med matičnimi družbami in njihovimi hčerinskimi družbami ne obstajajo indici o kakršni koli vsebinski vpletenosti družb Universal in Universal Leaf v ugotovljenem dejanskem stanju. Zato sprejetje odločbe zoper njiju v tej zadevi ne bi bilo primerno. Enako *a fortiori* velja za družbo Intabex, ker je bila njena 100-odstotna udeležba v družbi Agroexpansión zgolj finančna.¹¹

C – Prvostopenjski sodni postopek

20. Več naslovnikov je zoper sporno odločbo iskalo sodno varstvo z ničnostno tožbo pred Splošnim sodiščem. To je o tožbi, ki so jo skupaj vložile družbe AOI (nekdanja SCC), SCTC in TCLT, odločilo s sodbo z dne 27. oktobra 2010¹² (v nadaljevanju: sodba Splošnega sodišča ali izpodbijana sodba).

21. Tožbi družb AOI, SCTC in TCLT je bilo na prvi stopnji deloma ugodeno. Medtem ko je Splošno sodišče sporno odločbo sicer razglasilo za nično v delu, v katerem se nanaša na družbo TCLT, je v preostalem – torej v delu, v katerem je zadevala družbi AOI in SCTC – tožbo zavrnilo. Splošno sodišče je razglasitev ničnosti sporne odločbe glede družbe TCLT v bistvu obrazložilo s kršitvijo načela enakega obravnavanja¹³.

IV – Postopek pred Sodiščem

22. Družbi AOI in SCTC sta z vlogo z dne 28. decembra 2010 vložili pritožbo zoper sodbo Splošnega sodišča. Zoper isto sodbo je Komisija z vlogo z dne 7. januarja 2011 vložila ločeno pritožbo.

23. V zadevi C-628/10 P družbi AOI in SCTC skupaj Sodišču predlagata, naj:

- razveljavi sodbo Splošnega sodišča v delu, v katerem so bili zavrjnjeni tožbeni razlogi, ki se nanašajo na očitno napako pri presoji uporabe člena 101(1) PDEU in člena 23(2) Uredbe št. 1/2003, na nezadostno obrazložitev in na kršitev načela enakega obravnavanja v zvezi z ugotovitvijo, da sta Alliance One International Inc., nekdanja Standard Commercial Corp., in Standard Commercial Tobacco Co. solidarno odgovorni;

11 — Točka 376 obrazložitve sporne odločbe.

12 — Sodba Splošnega sodišča z dne 27. oktobra 2010 v zadevi Alliance One International in drugi proti Komisiji (T-24/05, ZOdl., str. I-5329).

13 — Točke 195, 218 in 219 izpodbijane sodbe.

— za nično razglasi odločbo Komisije v delu, v katerem se nanaša na pritožnici, in zniža globo, naloženo pritožnicama;

— Komisiji naloži plačilo stroškov.

24. V zadevi C-628/10 P Komisija Sodišču predlaga, naj:

— pritožbo zavrne in

— pritožnicama naloži plačilo stroškov, vključno s stroški prvostopenjskega sodnega postopka.

25. Komisija v ločeni pritožbi v zadevi C-14/11 P Sodišču predlaga, naj:

— razveljavi točko 1 izreka izpodbijane sodbe;

— v celoti zavrne tožbo, vloženo pri Splošnem sodišču, in

— družbi TCLT naloži plačilo stroškov tega postopka, trem tožečim strankam pa plačilo stroškov postopka na prvi stopnji.

26. Družbe AOI, SCTC in TCLT temu nasprotujejo. Skupaj Sodišču predlagajo, naj:

— v celoti zavrne pritožbo, ki jo je vložila Evropska komisija v zadevi C-14/11 P, in

— Komisiji naloži plačilo stroškov, skupaj s stroški postopka na prvi stopnji.

27. Predsednik Sodišča je s sklepom z dne 14. septembra 2011 po koncu obeh pisnih postopkov združil zadevi C-628/10 P in C-14/11 P zaradi skupnega ustnega postopka in odločbe. Obravnava je potekala 16. novembra 2011.

V – Uvodno vprašanje o aktivni legitimaciji družbe Alliance One International

28. Družba AOI se je v zadevah C-628/10 P in C-14/11 P za pritožbeni postopek označila kot pravna naslednica družb SCTC in TCLT.¹⁴

29. Komisija dvomi o tem, da je takšen pojem mogoč. Ni pa vložila formalnega ugovora zoper to, da družba AOI pred Sodiščem navaja razloge ne le v lastnem imenu, ampak tudi v imenu družbe SCTC (zadeva C-628/10 P) oziroma v imenu družb SCTC in TCLT (zadeva C-14/11 P).

30. Takšno uveljavljanje tujih pravic v lastnem imenu – ki se imenuje tudi ločenost procesne od stvarne legitimacije – je lahko dopustno, če za to obstaja zakonska ali pogodbeno dogovorjena podlaga.

14 — V jeziku postopka „successor of the rights to appeal“.

31. Vprašanja, ali so v obravnavanem primeru pri družbi AOI izpolnjeni ti pogoji, ni treba podrobno obravnavati. To zahteva ekonomičnost postopka. Pritožbo v zadevi C-628/10 P sta namreč skupaj vložili družbi AOI in SCTC, v zadevi C-14/11 P pa so družbe AOI, SCTC in TCLT skupaj odgovorile na pritožbo. Ker ima torej vedno vsaj ena od udeleženih strank – v obravnavanem primeru družba AOI – nesporno potrebno aktivno legitimacijo, je treba vsekakor posamično presojati navedbe strank.¹⁵

VI – Presoja pritožbenih razlogov

32. Pred obravnavanjem različnih pritožbenih razlogov se zdi primerno, da se za uvod najprej pojasni dva skrajno tehnična pojma, ki ju stranke vedno znova uporabljajo v zvezi s pritožbo družb AOI in SCTC (zadeva C-628/10 P) in v zvezi s pritožbo Komisije (zadeva C-14/11 P), in sicer „domneva 100 %“ in „dvojna podlaga“.

33. Domneva 100 % izvira iz sodne prakse Sodišča glede odgovornosti matičnih družb za kršitve predpisov o omejevalnih sporazumih, ki jih storijo njihove hčerinske družbe. Če ima matična družba 100 % deležev (ali skoraj vse deleže) svoje hčerinske družbe, velja izpodbojna pravna domneva, da odločilno vpliva na ravnanje te hčerinske družbe na trgu. To velja tudi v primeru, da matična družba nadzira svoje hčerinske družbe posredno prek vmesne družbe, pri tem pa ima matična družba 100 % (ali skoraj 100 %) deležev v vmesni družbi in sama vmesna družba 100 % (ali skoraj 100 %) deležev v hčerinski družbi.¹⁶ Stoodstotna udeležba ali skoraj stoodstotna udeležba v skladu s sodno prakso zadoščata, da matična družba solidarno odgovarja za kršitve predpisov o omejevalnih sporazumih, ki jih storijo njene hčerinske družbe.¹⁷

34. Drugače kot domneva 100 % pojem dvojne podlage kot takšen do zdaj še ni bil omenjen v sodni praksi. Vendar se je Splošno sodišče v obravnavani zadevi sklicevalo nanj, da bi pojasnilo, da se Komisija v sporni odločbi ni oprla le na domnevo 100 %, ampak je iz previdnosti upoštevala dodatne elemente, ki so kazali na dejanski odločilni vpliv matičnih družb na poslovno politiko svojih hčerinskih družb¹⁸.

35. To, da sporna odločba temelji na pojmu dvojne podlage, je ugotovitev dejanskega stanja Splošnega sodišča. Te Sodišče v pritožbenem postopku ne more preskusiti,¹⁹ ker Komisija ni zatrjevala izkrivljanja dejstev. Zato ni upoštevno, da se je Komisija v postopku pred Sodiščem – zlasti na obravnavi – poskušala posamično braniti tako, da v sporni odločbi sploh ni bil uporabljen pojem dvojne podlage, temveč le domneva 100 %.

36. Ker je bila sporna odločba sprejeta pred začetkom veljavnosti Lizbonske pogodbe, se je v obravnavanem primeru še naprej treba sklicevati na določbe v različici primarnega prava v različici iz Amsterdamske pogodbe, zlasti na člena 81 ES in 253 ES, ne pa na člena 101 in 296 PDEU.

15 — V tem smislu sodbi z dne 24. marca 1993 v zadevi CIRFS in drugi proti Komisiji (C-313/90, Recueil, str. I-1125, točki 30 in 31) in z dne 9. junija 2011 v združenih zadevah Comitato „Venezia vuole vivere“ proti Komisiji (C-71/09 P, C-73/09 P in C-76/09 P, ZOdl., str. I-4727, točke od 36 do 40).

16 — V tem smislu sodba General Química (navedena v opombi 2, točke do 85 do 90).

17 — Glej zlasti sodbe Akzo Nobel (navedena v opombi 2, točke do 58 do 61, zlasti točka 60), General Química (navedena v opombi 2, točki 39 in 40), Arkema (navedena v opombi 3, točke od 38 do 41, zlasti točka 40) in Elf Aquitaine (navedena v opombi 3, točke od 54 do 60, zlasti točka 56).

18 — Točka 147 izpodbijane sodbe (glej dopolnilno točki 118 in 155 te sodbe).

19 — Sodbe z dne 13. decembra 2001 v zadevi Komisija proti Cwik (C-340/00 P, Recueil, str. I-10269, točka 27), z dne 22. decembra 2008 v zadevi British Aggregates proti Komisiji (C-487/06 P, ZOdl., str. I-10515, točki 96 in 97), z dne 29. marca 2011 v zadevi ThyssenKrupp Nirosta proti Komisiji (v nadaljevanju: ThyssenKrupp Nirosta, C-352/09 P, ZOdl., str. I-2359, točki 179 in 180) in Elf Aquitaine (navedena v opombi 3, točka 68).

A – Očitki v zvezi z načelom enakega obravnavanja

37. V obravnavanem primeru so osrednjega pomena pravne težave, povezane z načelom enakega obravnavanja. Vprašanje, ali in koliko je to načelo pomembno pri uporabi člena 81 ES (postal člen 101 PDEU) in člena 23 Uredbe št. 1/2003, postavljata tako družbi AOI in SCTC v svoji pritožbi v zadevi C-628/10 P kot tudi Komisija v pritožbi v zadevi C-14/11 P. Zato bom te očitke obravnavala skupaj pred preostalimi.

38. Vse pritožnice Splošnemu sodišču očitajo kršitev načela enakega obravnavanja, vendar iz različnih razlogov.

39. Komisija v zadevi C-14/11 P trdi, da je Splošno sodišče – zlasti v točki 218 izpodbijane sodbe – napačno ugotovilo, da obstaja diskriminacija med družbo TCLT na eni strani in družbami Intabex, Universal in Universal Leaf na drugi strani. Komisija meni, da bi morala družba TCLT kot vmesna družba v skupini Standard, ki je imela v obdobju po 5. maju 1998 skoraj vse deleže v družbi WWTE, odgovarjati skupaj z družbama AOI in SCTC. Splošnemu sodišču očita, da je družbo TCLT s sklicevanjem na načelo enakega obravnavanja napačno razrešilo soodgovornosti za kršitve predpisov o omejevalnih sporazumih, ki jih je storila družba WWTE.

40. Družbi AOI in SCTC se v zadevi C-628/10 P s sklicevanjem na načelo enakega obravnavanja poskušata izogniti svoji soodgovornosti; trdita, da sta bili kot matični družbi družbe WWTE slabše obravnavani kot družbi Universal in Universal Leaf kot matični družbi družb Taes in Deltafina, ki sta bili udeleženi v kartelu.

1. Povezava načela enakega obravnavanja in načela zakonitosti v postopkih na področju omejevalnih sporazumov (prvi in drugi pritožbeni razlog v zadevi C-14/11 P)

41. Prvi in drugi pritožbeni razlog v zadevi C-14/11 P sta tesno povezana. Zato ju je treba preizkusiti skupaj.

a) Glavni očitek Komisije: domnevna napačna uporaba načela enakega obravnavanja

42. Komisija v prvih dveh pritožbenih razlogih v zadevi C-14/11 P v bistvu očita, da je Splošno sodišče „napačno uporabilo“ načelo enakega obravnavanja. Splošno sodišče naj ne bi upoštevalo, da je v zvezi z odgovornostjo matičnih družb za kršitve predpisov o omejevalnih sporazumih, ki so jih storile njihove hčerinske družbe, odločilno načelo zakonitosti. Če matična družba odgovarja v skladu z merili, razvitimi v sodni praksi²⁰ – zlasti v skladu z domnevo 100 % – načelo enakega obravnavanja tega ne more spremeniti.

43. Zgornja argumentacija je napačna.

44. Kot je Komisija sama priznala v pritožbenem postopku, merila sodne prakse, na katero se sklicuje, pojasnjujejo le to, ali sta matična družba in njena hčerinska družba del istega podjetja v smislu konkurenčnega prava, ali se torej lahko morebitna kršitev predpisov o omejevalnih sporazumih pripiše le eni od njiju ali obema.²¹

45. Ta sodna praksa ne vsebuje dokončnih smernic v zvezi z odločilnim vprašanjem, ali je za kršitve predpisov o omejevalnih sporazumih treba naložiti globo in na katere pravne osebe je glede na primer treba nasloviti odločbo Komisije o naložitvi globe.

20 — Mišljena je sodna praksa, navedena v opombah 3 in 14.

21 — V tem smislu sodbe Akzo Nobel (navedena v opombi 2, točke 56, 57, 59 in 77), General Química (navedena v opombi 2, točke od 36 do 38), Arkema (navedena v opombi 3, točka 39) in Elf Aquitaine (navedena v opombi 3, točki 55 in 88).

46. V tem kontekstu je treba upoštevati, da je treba na vprašanje pripadnosti matične in/ali hčerinske družbe k enotnemu podjetju in njune odgovornosti za kršitve predpisov o omejevalnih sporazumih, ki izvira iz tega, odgovoriti le v skladu s pravnimi merili, medtem ko imajo za nalaganje glob za prav te kršitve predpisov o omejevalnih sporazumih poleg pravnih vidikov pomembno vlogo tudi preudarki smotrnosti²²: Komisija ima v okviru člena 23(2)(a) Uredbe št. 1/2003 diskrecijsko pravico; *lahko* naloži globo.

47. V okviru svoje diskrecijske pravice v skladu s členom 23(2)(a) Uredbe št. 1/2003 lahko Komisija glede na posamični primer odloči, ali bo za kršitve predpisov o omejevalnih sporazumih sploh naložila globo, vendar tudi o tem, kateri pravni osebi (ali katerim pravnim osebam), ki stojijo za zadevnim podjetjem, bo glede na primer naložila takšno globo²³.

48. Pri izvrševanju te diskrecijske pravice v skladu s členom 23(2)(a) Uredbe št. 1/2003 Komisija ni popolnoma prosta, temveč mora upoštevati splošna pravna načela prava Unije in temeljne pravice, ki so zagotovljene na ravni Unije.²⁴ Zlasti je vezana na načelo enakega obravnavanja in načelo sorazmernosti.²⁵

49. Zato je Splošno sodišče pravilno presojalo sporno odločbo v skladu z načelom enakega obravnavanja²⁶ in se ni na primer omejilo na razmeroma površinski preizkus, ali je odločba obremenjena z zlorabo pooblastil v smislu člena 263, drugi odstavek, PDEU (francosko: „détournement de pouvoir“).²⁷

50. Načelo enakega obravnavanja je splošno načelo prava Unije, ki je opredeljeno v členih 20 in 21 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah.²⁸ To načelo v skladu z ustaljeno sodno prakso zahteva, naj se primerljiva dejanska stanja ne obravnavajo različno, različna dejanska stanja pa ne enako, razen če je tako ravnanje objektivno upravičeno.²⁹

51. Iz tega za obravnavanje konkretne kršitve predpisov o omejevalnih sporazumih pred Komisijo izhaja dvoje:

- Prvič, Komisija ne sme brez objektivnega razloga odstopiti od svoje prakse na področju nalaganja glob, ki jo je objavila v svojih sporočilih o konkurenčni politiki;³⁰ velja načelo samoomejevanja oblasti.³¹

22 — V obravnavani zadevi je Komisija na primer v točki 376 obrazložitve sporne odločbe izrazila svoje mnenje, da „ne bi bilo primerno“, da družbe Universal, Universal Leaf in Intabex le na podlagi domneve 100 % odgovarjajo kot matične družbe. To je preudarek smotrnosti.

23 — V tem smislu sodba z dne 24. septembra 2009 v združenih zadevah Erste Group Bank in drugi proti Komisiji (C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P in C-137/07 P, ZOdl., str. I-8681, točka 82) in sodba Elf Aquitaine (navedena v opombi 3, točka 121).

24 — Člen 51(1), prvi stavek, Listine Evropske unije o temeljnih pravicah; dodatno glej deklaratorno navedbo v uvodni izjavi 37 k Uredbi št. 1/2003, v skladu s katero je Uredbo treba razlagati in uporabljati ob upoštevanju pravic in načel, ki jih priznava Listina.

25 — V tem smislu sodba z dne 28. junija 2005 v združenih zadevah Dansk Rørindustri in drugi proti Komisiji (v nadaljevanju: Dansk Rørindustri, C-189/02 P, C-202/02 P, od C-205/02 P do C-208/02 P in C-213/02 P, ZOdl., str. I-5425, točki 304 in 319) in – v zvezi z vezanostjo sodišča Unije na načelo enakega obravnavanja – sodbo z dne 16. novembra 2000 v zadevi Weig proti Komisiji (C-280/98 P, Recueil, str. I-9757, točki 63 in 68).

26 — Glej zlasti točke 156, 157, 218 in 219 izpodbijane sodbe.

27 — Merilo presoje zlorabe pooblastil je Komisija izpostavila na obravnavi pred Sodiščem.

28 — Sodba z dne 14. septembra 2010 v zadevi Akzo Nobel Chemicals in Akcros Chemicals proti Komisiji (v nadaljevanju: Akzo in Akcros Chemicals, C-550/07 P, ZOdl., str. I-8301, točka 54).

29 — Sodbe z dne 10. januarja 2006 v zadevi IATA in ELFAA (C-344/04, ZOdl., str. I-403, točka 95), z dne 16. decembra 2008 v zadevi Arcelor Atlantique in Lorraine in drugi (C-127/07, ZOdl., str. I-9895, točka 23) ter Akzo in Akcros Chemicals (navedena v opombi 27, točka 55).

30 — Zdaj veljajo zlasti Smernice o načinu določanja glob, naloženih v skladu s členom 23(2)(a) Uredbe št. 1/2003 (UL 2006, C 210, str. 2), in Obvestilo Komisije o imuniteti pred globami in znižanju glob v kartelnih zadevah (UL 2006, C 298, str. 17).

31 — Sodbe Dansk Rørindustri (navedena v opombi 24, točke od 209 do 211 in 213), z dne 21. septembra 2006 v zadevi JCB Service proti Komisiji (C-167/04 P, ZOdl., str. I-8935, točke od 207 do 209) in Arkema (navedena v opombi 3, točka 88); v istem smislu – a glede drugega pravnega področja – sodba z dne 1. decembra 1983 v zadevi Blomefield proti Komisiji (190/82, Recueil, str. 3981, točka 20).

— Drugič, Komisija ne sme diskriminirati podjetja, ki je udeleženo v kartelu, v razmerju do drugih udeležencev v kartelu.

52. V obravnavanem primeru je treba natančneje preučiti le drugi vidik.

53. Načelo enakega obravnavanja Komisiji prepoveduje, da pri nalaganju glob uporablja različna merila za udeležence istega kartela. Splošno sodišče je v obravnavanem primeru pravilno izhajalo iz te premise.³²

54. Če se torej Komisija odloči, da za kršitev podjetja, ki je udeleženo v kartelu, odgovarjata hčerinska družba, ki je neposredno vpletena v kartel, in matična družba (matične družbe), ki stoji (stojijo) za njo, mora enako ravnati v razmerju do preostalih udeležencev v kartelu, če so ti v primerljivem položaju.

55. Pri tem ni nujno, da Komisija naloži globe vsem matičnim družbam udeleženkam kartela, ki bi jim bilo – zgolj pravno gledano – treba pripisati kršitev predpisov o omejevalnih sporazumih, ki jo stori njihova hčerinska družba. Pri izvrševanju svoje diskrecijske pravice v skladu s členom 23(2)(a) Uredbe št. 1/2003 lahko na podlagi objektivnih meril izbira med zadevnimi matičnimi družbami.

56. Tako lahko Komisija na primer – kot se je zgodilo v obravnavanem primeru – krog naslovnih svoje odločbe o naložitvi globe iz previdnosti opre na dvojno podlago: lahko se omeji na upoštevanje le takšnih matičnih družb, zoper katere poleg gole domneve 100 % obstajajo konkretne okoliščine, ki kažejo na dejanski odločilni vpliv na ravnanje svoje (svojih) stoddotne hčerinske družbe (stoddotnih hčerinskih družb). Takšne okoliščine lahko glede na posamezno matično družbo izhajajo iz popolnoma različnih dejstev. Komisija ima prav, ko navaja, da načelo enakega obravnavanja od nje ne zahteva, da proti vsem matičnim družbam vedno predloži isto vrsto dokazov – na primer listine, izjave prič in podobno – ali enako število dokazov.³³

57. Za kršitev načela enakega obravnavanja pa gre, če Komisija v zvezi z isto kršitvijo predpisov o omejevalnih sporazumih *kvalitativno* meri z dvema meriloma, če upoštevanje nekaterih matičnih družb pogojuje s strožjim *dokaznim standardom* kot upoštevanje drugih matičnih družb, na primer če v razmerju do nekaterih matičnih družb uporabi pojem dvojne podlage, medtem ko se glede preostalih matičnih družb opre zgolj na domnevo 100 %.

58. V skladu z ugotovitvami dejanskega stanja, ki jih je opravilo Splošno sodišče, se je prav to zgodilo v obravnavanem primeru: družba TCLT je le na podlagi domneve 100 % solidarno odgovarjala za kršitve predpisov o omejevalnih sporazumih, ki jih storila njena hčerinska družba WWTE,³⁴ medtem ko Komisija družbam Intabex, Universal in Universal Leaf ni naložila glob, ker je zanje uporabila pojem dvojne podlage, tako da je menila, da le udeležba teh družb v njihovih hčerinskih družbah brez konkretnih dokazov ne zadošča za dejanski odločilni vpliv.³⁵

59. V teh okoliščinah je Splošno sodišče lahko, ne da bi napačno uporabilo pravo, menilo, da je bila družba TCLT diskriminirana v razmerju do družb Intabex, Universal in Universal Leaf.³⁶

60. Tudi načelo zakonitosti, ki ga navaja Komisija, ne spremeni tega sklepa.

32 — Točki 156 in 157 izpodbijane sodbe.

33 — V tem smislu sodba Elf Aquitaine (navedena v opombi 3, točka 97).

34 — Točka 218 izpodbijane sodbe.

35 — Točki 142 in 143 izpodbijane sodbe ter točki 18 in 376 obrazložitve sporne odločbe.

36 — Točki 218 in 219 izpodbijane sodbe.

61. Načelo enakega obravnavanja je sicer treba uskladiti z načelom zakonitosti, v skladu s katerim se nihče ne more v svojo korist sklicevati na napačno uporabo prava v korist drugega.³⁷ Z drugimi besedami, pravo Unije ne podeljuje pravice do „enakosti v nezakonnosti“. ³⁸ Komisija je v svojih pisnih navedbah to poudarila tako: „Two wrongs do not make a right“.

62. V obravnavanem primeru ni bilo bojazni za konflikt z načelom zakonitosti upravnih aktov. Komisija je morala v upravnem postopku v okviru diskrecijske pravice v skladu s členom 23(2)(a) Uredbe št. 1/2003 izbrati med dvema možnostma ukrepanja, od katerih nobena ni bila manj zakonita od druge: Komisija se je lahko odločila, da vse matične družbe, za katere se je uporabila domneva 100 %, solidarno odgovarjajo (prva možnost ukrepanja), ali pa omejila krog naslovnikov sporne odločbe v skladu z uporabo pojma dvojne podlage (druga možnost ukrepanja).

63. Ob upoštevanju navedenega pravno ni bilo mogoče izpodbijati, da je Komisija v razmerju do družb Intabex, Universal in Universal Leaf izbrala drugo možnost ukrepanja. Komisija se je s tem, ko je uporabila pojem dvojne podlage, odpovedala zgolj temu, da zadevne družbe le na podlagi domneve 100 % solidarno odgovarjajo za kršitve predpisov o omejevalnih sporazumih, ki so jih storile njihove hčerinske družbe.

64. Ker s tem ravnanje Komisije v razmerju do družb Intabex, Universal in Universal Leaf ni bilo „nezakonito“, ni moglo pomeniti „enakosti v nezakonnosti“, če bi se v izpodbijani sodbi družbo TCLT obravnavalo enako.

65. Nič drugega ne izhaja iz sodbe Celuloza³⁹. Sodišče je v tej sodbi sicer navedlo, da podjetje „ne more ostati nekaznovano zato, ker drugemu gospodarskemu subjektu, katerega položaja Sodišče ne obravnava, ni bila naložena globa“⁴⁰. Vprašanje izvrševanja diskrecijske pravice Komisije pri nalaganju glob, ki se postavlja v obravnavani zadevi, pa – kolikor je razvidno – v sodbi Celuloza ni bilo podrobneje obravnavano.

66. Poleg tega menim, da ni prepričljivo, da se iz sodbe Celuloza sklepa, da je bila Komisija pri izvrševanju diskrecijske pravice v zvezi z nalaganjem glob popolnoma prosta in da se v zvezi s spoštovanjem načela enakega obravnavanja nikakor ni bila zavezana zagovarjati pred sodišči Unije. Takšna sodna praksa ne bi izpolnjevala zahtev učinkovitega varstva temeljnih pravic pred sodišči Unije (glej tudi člen 47(1) Listine o temeljnih pravicah).

67. Če Splošno sodišče v skladu s svojo nalogo sojenja ugotovi, da Komisija diskrecijsko pravico v skladu s členom 23(2)(a) Uredbe št. 1/2003 v zvezi z vsemi udeleženci istega kartela izvršuje v skladu z istimi zakonitimi merili, ne odobri „enakosti v nezakonnosti“, temveč varstvo pred samovoljnimi upravnimi akti.

68. Ker torej Splošno sodišče glede družbe TCLT pri uporabi načela enakega obravnavanja ni napačno uporabilo prava, je treba glavni očitke Komisije v okviru prvega in drugega pritožbenega razloga v zadevi C-14/11 P zavrnil kot neutemeljen.

37 — Sodbi Sodišča z dne 9. oktobra 1984 v zadevi Witte proti Parlamentu (188/83, Recueil, str. 3465, točka 15) in z dne 4. julija 1985 v zadevi Williams proti Računskemu sodišču (134/84, Recueil, str. 2225, točka 14) ter sklep Sodišča z dne 20. januarja 2009 v zadevi Sack proti Komisiji (C-38/08 P, točka 32).

38 — Glej glede tega moje sklepne predloge, predstavljene 13. septembra 2007 v zadevi Marks & Spencer (sodba z dne 10. aprila 2008, C-309/06, ZOdl., str. I-2283, točki 76 in 77).

39 — Sodba z dne 31. marca 1993 v združenih zadevah Ahlström Osakeyhtiö in drugi proti Komisiji (v nadaljevanju: Celuloza, C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 in od C-125/85 do C-129/85, Recueil, str. I-1307).

40 — Sodba Celuloza (navedena v opombi 38, točka 197, podobno točka 146); v istem smislu sodbe, sprejete v zvezi s protidampinškim pravom, z dne 5. oktobra 1988 v zadevi Sharp proti Svetu (301/85, Recueil, str. 5813, točka 22), v združenih zadevah TEC in drugi proti Svetu (260/85 in 106/86, Recueil, str. 5855, točka 18) ter v združenih zadevah Silver Seiko in drugi proti Svetu (273/85 in 107/86, Recueil, str. 5927, točka 55) in v zvezi s pravom javnih uslužbencev sodba z dne 2. junija 1994 v zadevi De Compte proti Parlamentu (C-326/91 P, Recueil, str. I-2091, točka 52).

b) Očitka pomanjkljive obrazložitve sodbe in izkrivljanja dejstev

69. Komisija poleg prvega pritožbenega razloga v zadevi C-14/11 P Splošnemu sodišču očita, da je pomanjkljivo obrazložilo sodbo in izkrivilo dejstva.

i) Domnevna pomanjkljiva obrazložitev

70. Komisija najprej Splošnemu sodišču očita, da ni upoštevalo njenih pravnih navedb na prvi stopnji glede načela zakonitosti in glede načela „ni enakosti v nezakonitosti“. To pa pomeni „očitno pomanjkljivost obrazložitve“.

71. Dolžnost pravilne obrazložitve prvostopenjskih sodb izhaja iz člena 36 v povezavi s členom 53(1) Statuta Sodišča.

72. Po mojem mnenju Komisija postavlja previsoke zahteve glede obsega te obveznosti obrazložitve. V skladu z ustaljeno sodno prakso namreč obveznost obrazložitve Splošnemu sodišču ne nalaga, da v svojih ugotovitvah po vrsti izčrpno obravnava vse trditve, ki jih navajajo stranke v sporu; obrazložitev je torej lahko implicitna, če zadevnim osebam omogoča, da se seznanijo z razlogi, iz katerih Splošno sodišče ni sprejelo njihove utemeljitve, Sodišču pa da na razpolago dovolj podatkov za izvajanje nadzora.⁴¹

73. V obravnavanem primeru se je Splošno sodišče dejansko seznanilo z argumenti Komisije.⁴² Poleg tega je jasno in nedvoumno predstavilo lastno mnenje o uporabi in obsegu načela enakega obravnavanja.⁴³ Iz tega vsaj implicitno izhaja, da ugovora Komisije o pomenu načela zakonitosti ni štelo za upoštevnega. O pomanjkljivi obrazložitvi tako ni mogoče govoriti.

ii) Domnevno izkrivljanje dejstev

74. Dalje Komisija trdi, da je Splošno sodišče v točki 158 izpodbijane sodbe „očitno izkrivilo“ sporno odločbo in argumente Komisije, ki so v njej izraženi. Zatrjevano izkrivljanje naj bi bilo v tem, da je Splošno sodišče napačno razlagalo točko 384 obrazložitve sporne odločbe. Splošno sodišče naj bi napačno izhajalo iz tega, da se Komisija strinja z njegovim mnenjem o načelu enakega obravnavanja.

75. V skladu z ustaljeno sodno prakso je izkrivljanje podano, če se presoja obstoječih dokazov, ne da bi se uporabili novi, zdi očitno napačna.⁴⁴

76. V točki 384 obrazložitve sporne odločbe je – v delu, ki je upošteven v obravnavani zadevi – navedeno, da „je mogoče posebne okoliščine, ki Komisijo lahko pripeljejo do tega, da matično družbo šteje za odgovorno za ravnanje svoje hčerinske družbe, razlikovati od primera do primera“. V isti točki obrazložitve Komisija dodaja: „To dejstvo samo po sebi ne pomeni kršitev načela prepovedi diskriminacije, dokler se načela o odgovornosti uporabljajo dosledno“.

41 — Sodbe z dne 9. septembra 2008 v združenih zadevah FIAMM in drugi proti Svetu in Komisiji (C-120/06 P in C-121/06 P, ZOdl., str. I-6513, točka 96), z dne 16. julija 2009 v zadevi Komisija proti Schneider Electric (C-440/07 P, ZOdl., str. I-6413, točka 135) in z dne 16. decembra 2010 v zadevi AceaElectrabel Produzione proti Komisiji (v nadaljevanju: AceaElectrabel, C-480/09 P, ZOdl., str. I-13355, točka 77).

42 — Točka 113 izpodbijane sodbe.

43 — Točki 218 in 219 izpodbijane sodbe; glej tudi točki 156 in 157 te sodbe.

44 — Sodbe z dne 18. januarja 2007 v zadevi PKK in KNK proti Svetu (C-229/05 P, ZOdl., str. I-439, točka 37), z dne 22. novembra 2007 v zadevi Sniace proti Komisiji (C-260/05 P, ZOdl., str. I-10005, točka 37) in z dne 17. junija 2010 v zadevi Lafarge proti Komisiji (C-413/08 P, ZOdl., str. I-5361, točka 17).

77. Iz tega je mogoče brez pomisleka sklepati, da Komisija načelo enakega obravnavanja šteje za upoštevno. Le tako je namreč mogoče pojasniti, da je Komisija v navedeni točki obrazložitve svoje odločbe sploh obravnavala vprašanje, ali gre za kršitev tega načela, ki ga je Komisija označila kot „načelo prepovedi diskriminacije“.

78. Prav ta sklep je Splošno sodišče uporabilo v spornem odlomku izpodbijane sodbe: najprej je pojasnilo svoje mnenje („Komisija mora [...] spoštovati načelo enakega obravnavanja“);⁴⁵ nato je dodalo, da se Komisija strinja s tem mnenjem, pri čemer je kot dokaz uporabilo navedeno točko 384 obrazložitve sporne odločbe.⁴⁶

79. S tem je Splošno sodišče izvedlo popolnoma očitno razlago sporne odločbe, iz katere ni mogoče razbrati kakršnega koli izkrivljanja argumentacije Komisije. Splošno sodišče celo uporabi razlog Komisije, da „je mogoče posebne okoliščine [...] razlikovati od primera“,⁴⁷ s tem ko poudari „da se primerljivi položaji ne smejo obravnavati različno in da se različni položaji ne smejo obravnavati enako, razen če je tako obravnavanje objektivno upravičeno“.⁴⁸

80. Menim, da med temi okoliščinami ni take, v kateri je Splošno sodišče očitno napačno presodilo vsebino točke 384 obrazložitve sporne odločbe. Očitek izkrivljanja dokazov je zato neutemeljen.

c) Vmesni sklep

81. V povzetku je tako treba prvi in drugi pritožbeni razlog v zadevi C-14/11 P zavrniti v celoti.

2. Zatrjevana diskriminacija družb SCC in SCTC zaradi uporabe pojma dvojne podlage (tretji pritožbeni razlog v zadevi C-628/10 P)

82. Tretji pritožbeni razlog v zadevi C-628/10 P je razdeljen na več delov, ki se večinoma vsebinsko prekrivajo. V bistvu družbi AOI in SCTC navajata dvoje: na eni strani naj bi bila uporaba pojma dvojne podlage do njiju diskriminatorna (glej oddelek a) spodaj). Na drugi strani pa Splošno sodišče položaja, v katerem sta bili družbi AOI (nekdanja družba SCC) in SCTC, ni dovolj natančno primerjalo s položajem družb Universal in Universal Leaf (glej oddelek b) spodaj).

a) Domnevna diskriminatornost pojma dvojne podlage v razmerju do družb SCC in SCTC (prvi del v okviru tretjega pritožbenega razloga v zadevi C-628/10 P)

83. V zvezi s pojmom dvojne podlage pritožnice v bistvu trdijo: če bi se uporabila zgolj domneva 100 %, bi morali biti tudi družbi Universal in Universal Leaf soodgovorni za kršitve predpisov o omejevalnih sporazumih, ki sta jih storili njuni hčerinski družbi Taes in Deltafina. Posledica uporabe bolj restriktivnega pojma dvojne podlage v razmerju do njiju pa je, da nazadnje odgovarjata samo družbama AOI (nekdanja družba SCC) in SCTC, ne pa tudi družbama Universal in Universal Leaf skupaj s svojima hčerinskima družbama.

45 — Točka 157 izpodbijane sodbe.

46 — Točka 158 izpodbijane sodbe.

47 — Točka 384 obrazložitve sporne odločbe.

48 — Točka 157 izpodbijane sodbe.

84. Komisija temu očitku nasprotuje v bistvu z argumentom, da načelo enakega obravnavanja ne zagotavlja pravice do „enakosti v nezakonitosti“.⁴⁹ Navedla sem že, da tega argumenta v obravnavanem primeru ni mogoče sprejeti⁵⁰: ne gre za vprašanje, ali je treba celo razširiti upravno ukrepanje, ki je že samo po sebi nezakonito („nezakonitost“). Razjasniti je treba, ali je obravnavanje, ki ga je Komisija popolnoma pravilno uporabila za udeleženca kartela, treba uporabiti tudi za preostale udeležence kartela.

85. Očitki družb AOI in SCTC zoper izpodbijano sodbo so neutemeljeni iz drugih razlogov.

86. Kot je že navedeno zgoraj,⁵¹ ima Komisija v okviru člena 23(2)(a) Uredbe št. 1/2003 diskrecijsko pravico. Zato ni nujno, da naloži globe vsem matičnim družbam udeležencev kartela, ki bi jim bilo – zgolj pravno gledano – treba pripisati kršitev predpisov o omejevalnih sporazumih, ki so jih storile njihove hčerinske družbe. Pri izvrševanju svoje diskrecijske pravice v skladu s členom 23(2)(a) Uredbe št. 1/2003 lahko na podlagi objektivnih meril izbira med zadevnimi matičnimi družbami.

87. Dejstvo je, da merila za takšno izbiro lahko učinkujejo v korist nekaterih in v škodo drugih udeležencev v postopku. Zgolj iz okoliščine, da je Komisija med njimi opravila izbor, se ne more sklepati na obstoj diskriminacije. Kajti dokler merila, na katera se je oprla Komisija, temeljijo na objektivnih preudarkih, ne obstaja razlog, da se izhaja iz protipravnega prikrivanja nekaterih udeležencev postopka.

88. Drugače bi bilo le, če Komisije pri izvrševanju njene diskrecijske pravice v skladu s členom 23(2)(a) Uredbe št. 1/2003 ne bi vodili objektivni dejavniki, temveč neustrezni preudarki, če bi torej ravnala tako, da bi se vsaj približala zlorabi pooblastil v smislu člena 263(2) PDEU.

89. V obravnavanem primeru pa družbi AOI in SCTC v postopku pred Splošnim sodiščem nista navedli konkretnih okoliščin, ki bi kazale na to, da se je Komisija oprla na pojem dvojne podlage iz neustreznih preudarkov.

90. Popolnoma nasprotno, obstajal je objektivni razlog za izbiro med zadevnimi matičnimi družbami ob uporabi načela dvojne podlage. Kot je Komisija pravilno poudarila v postopku na prvi stopnji,⁵² je ob sprejetju sporne odločbe obstajala precejšnja pravna negotovost glede meril za pripisovanje kartelnopravne odgovornosti med matičnimi in hčerinskimi družbami.⁵³ Šele pozneje je sodba Sodišča Akzo Nobel⁵⁴ zagotovila jasnost.

91. V ozračju pravne negotovosti, ki je obstajala pred razjasnitvijo s strani Sodišča, je bilo objektivno upravičeno, da je Komisija iz previdnosti kot naslovnike sporne odločbe določila le takšne matične družbe, v razmerju do katerih se ni mogla zanesti zgolj na domnevo 100 %, temveč je imela konkretne podatke za dejanski odločilni vpliv na ravnanje njihovih hčerinskih družb.

92. Očitek diskriminacije, ki sta ga družbi AOI in SCTC navedli v zvezi z uporabo pojma dvojne podlage, je zato neutemeljen.

49 — Poleg tega Komisija navaja, da pritožnici s kritiko pojma dvojne podlage nasprotujeta svojim argumentom, ki sta jih navedli na drugem mestu v zadevi C-628/10 P. Ta kritika pa sama po sebi ne omogoča sklepanja v zvezi z dopustnostjo ali utemeljenostjo navedb družb AOI in SCTC v okviru obravnavanega pritožbenega razloga.

50 — Glej moje navedbe o prvem in drugem pritožbenem razlogu v zadevi C-14/11 P (zlasti točke od 60 do 68 teh sklepnih predlogov).

51 — Glej zlasti točke od 46 do 55 teh sklepnih predlogov.

52 — Glej točke 118, 147 in 155 izpodbijane sodbe.

53 — Glede razprave o domnevi 100 %, ki je trajala do pred kratkim, glej moje sklepne predloge, predstavljene 23. aprila 2009 k sodbi Akzo Nobel (navedena v opombi 2, zlasti točke od 49 do 76 in navedena sodna praksa).

54 — Sodba, navedena v opombi 2.

b) Primerjava položaja družb AOI in SCTC s položajem družb Universal in Universal Leaf (drugi del v okviru tretjega pritožbenega razloga v zadevi C-628/10 P)

93. Poleg tega pritožnici Splošnemu sodišču očitata, da ni dovolj podrobno primerjalo položaja družb AOI (nekdanja družba SCC) in SCTC s položajem družb Universal in Universal Leaf. Splošno sodišče bi moralo po mnenju pritožnic ob upoštevanju dejanskih okoliščin preskusiti, ali družbi Universal in Universal Leaf skupaj s svojima hčerinskima družbama Taes in Deltafina tvorita gospodarsko enoto, da bi lahko podalo mnenje o očitku diskriminacije, ki sta ga navedli družbi AOI in SCTC. Pritožnici menita, da je bil položaj družb SCC in SCTC „zelo podoben“ položaju družb Universal in Universal Leaf.

94. Ob bežni analizi bi lahko menili, da družbi AOI in SCTC s tem očitkom izpodbijata zgolj presojo dejstev in dokazov Splošnega sodišča in Sodišče pozivata, naj nadomesti presojo Splošnega sodišča s svojo. To bi bilo v pritožbenem postopku nedopustno.⁵⁵

95. Ob natančnejši analizi pa se s trditvami družb AOI in SCTC postavlja – vsaj tudi – pristna pravna težava, katere obravnavanje je v pritožbenem postopku nedvomno dopustno: gre za obseg pravnih zahtev glede presoje očitka diskriminacije s strani Splošnega sodišča in zlasti za obseg sodnega nadzora, ki ga Splošno sodišče izvaja v razmerju do Komisije. Pri tem gre za vprašanje, ki je vedno znova predmet razprave in je – navsezadnje ob upoštevanju Listine o temeljnih pravicah – vedno pomembnejše.

96. Člen 47 Listine o temeljnih pravicah, ki ima v skladu s členom 6(1), prvi pododstavek, PEU enako pravno veljavnost kot Pogodbi in je tako zavezujoče primarno pravo, zagotavlja temeljno pravico do učinkovitega sodnega varstva, ki je priznana tudi kot splošno pravno načelo prava Unije.⁵⁶ Ta temeljna pravica med drugim zajema pravico do preizkusa odločb organov pred nepristranskim sodiščem v poštenem postopku.

97. Kakšne zahteve v posameznem primeru nastanejo iz tega, je treba ugotoviti na podlagi skladnostne klavzule (člen 6(1), tretji pododstavek, PEU in člen 52(3), prvi stavek, Listine o temeljnih pravicah) ob upoštevanju člena 6(1) EKČP.^{57, 58} Zadnja določba v skladu s sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice (v nadaljevanju: ESČP) zahteva zlasti, da sodni postopek omogoča preizkus vseh upoštevanih dejanskih in pravnih vprašanj.⁵⁹

98. Ni sporno, da je bilo Splošno sodišče v obravnavanem primeru pooblaščen za takšen preizkus vseh dejanskih in pravnih vprašanj v zvezi z upoštevanjem načela enakega obravnavanja pred Komisijo.

55 — Sodba z dne 15. marca 2007 v zadevi British Airways proti Komisiji (C-95/04 P, ZOdl., str. I-2331, točka 137); glej poleg tega sodbe z dne 10. julija 2008 v zadevi Bertelsmann in Sony Corporation of America proti Impala (v nadaljevanju: Impala, C-413/06 P, ZOdl., str. I-4951, točka 29), ThyssenKrupp Nirosta (navedena v opombi 18, točka 180) in Elf Aquitaine (navedena v opombi 3, točka 68).

56 — Sodbe z dne 22. decembra 2010 v zadevi DEB (C-279/09, ZOdl., str. I-13849, točki 30 in 31), z dne 28. julija 2011 v zadevi Samba Diouf (C-69/10, ZOdl., str. I-7151, točka 49) in z dne 8. decembra 2011 v zadevi KME Germany proti Komisiji (C-272/09 P, ZOdl., str. I-12789, točka 92).

57 — Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljevanju: EKČP, podpisana v Rimu 4. novembra 1950).

58 — Sodba DEB (navedena v opombi 55, točka 32).

59 — ESČP, sodbe z dne 13. februarja 2003 v zadevi Chevrol proti Franciji (pritožba št. 49636/99, *Recueil des arrêts et décisions*, 2003-III, § 77), z dne 4. marca 2004 v zadevi Silvester's Horeca Service proti Belgiji (pritožba št. 47650/99, § 27) in z dne 27. septembra 2011 v zadevi Menarini Diagnostics proti Italiji (pritožba št. 43509/08, § 59).

99. Podrobnost tega preizkusa, ki ga opravi Splošno sodišče, pa je navsezadnje odvisna od tega, na katere ničnostne razloge so se oprle tožeče stranke na prvi stopnji, in zlasti od tega, kako utemeljena je bila njihova argumentacija, torej s katerimi dejstvi in argumenti so podprle svoje očitke. Kajti v postopkih z direktnimi tožbami pred sodišči Unije velja razpravno načelo. Le v izjemnih primerih sta določena odstop od trditvenega in dokaznega bremena ali izvedba dokazov po uradni dolžnosti. Na takšno nujnost se v tem postopku ni sklicevala nobena stranka.

100. V obravnavanem primeru so se trditve družb SCC (postala AOI), SCTC in TCLT v postopku na prvi stopnji v zvezi z načelom enakega obravnavanja omejile na dve točki, s katerima so posamično zatrjevale, da je Komisija matične družbe drugih udeležencev kartela obravnavala ugodneje kot njih.⁶⁰

101. Zgolj ena od teh dveh točk iz vloge na prvi stopnji je pomembna v kontekstu obravnavanega pritožbenega razloga.⁶¹ Družba SCC je v njej navedla, da je bil njen položaj kot položaj matične družbe v vseh upoštevnihih točkah primerljiv s položajem družb Universal, Universal Leaf in SEPI. Družba SCC zahteva to, kar je Komisija ugotovila glede teh zadnjih družb: ne obstajajo niti konkretne okoliščine za dejansko udeležbo družbe SCC pri ugotovljenih kršitvah družbe WWTE niti za neposredno komunikacijo med matično in hčerinsko družbo.

102. Družba SCC (AOI) je v repliki na prvi stopnji dodala, da je Komisija diskriminirala tožeče stranke v primerjavi z družbo Universal, ker je pri pripisovanju kršitev predpisov o omejevalnih sporazumih, ki so jih storile njihove hčerinske družbe, uporabila različna merila.⁶²

103. S tem je družba SCC nazadnje zgolj ponovila tisto, kar je že navedla v zvezi z merili za pripisovanje kršitev hčerinske družbe WWTE njenim matičnim družbam. V teh okoliščinah Splošnemu sodišču ni mogoče očitati, da se je v izpodbijani sodbi⁶³ odpovedalo ločenemu, podrobnejšemu preizkusu njenih navedb v zvezi z diskriminacijo in je vse tožbene razloge – vključno z očitki glede diskriminacije – preizkusilo skupaj.

104. Ob upoštevanju vsega navedenega je torej očitek pomanjkljivega preizkusa primerljivosti položaja družb AOI (SCC) in SCTC s položajem družb Universal in Universal Leaf v obravnavanem primeru neutemeljen.

c) Vmesni sklep

105. Tretji pritožbeni razlog v zadevi C-628/10 P je tako treba zavriniti.

3. Neupoštevnost nasprotnih argumentov, ki jih je Komisija v prvostopenjskem postopku navedla zoper očitek diskriminacije (tretji pritožbeni razlog v zadevi C-14/11 P)

106. Komisija s tretjim pritožbenim razlogom v zadevi C-14/11 P Splošnemu sodišču očita, da ji je preprečilo, da bi v prvostopenjskem postopku navedla dejstva, iz katerih bi bilo razvidno, da družba TCLT ni bila v enakem položaju kot družba Universal ali družba Intabex.

60 — Točke od 68 do 74 vloge na prvi stopnji.

61 — Druga točka se nanaša na primerjavo položaja družbe TCLT kot vmesne matične družbe družbe v skupini Standard s položajem družbe Intabex kot vmesne matične družbe družbe Agroexpansión v skupini Dimon. Družba TCLT je očitala, da jo je Komisija obravnavala manj ugodno kot družbo Intabex. Ker je Splošno sodišče v tej točki sledilo argumentaciji družbe TCLT in je v tem delu sporno odločbo razglasilo za nično, pritožnici nista imeli razloga, da v pritožbenem postopku to ponovno uveljavljata.

62 — Točke od 141 do 150, zlasti točka 146 replike.

63 — Točka 52, zadnji stavek, izpodbijane sodbe, glede preizkusa problematike diskriminacije glej zlasti točke od 157 do 159, od 195 do 197 in 218 izpodbijane sodbe.

107. Ta pritožbeni razlog se nanaša predvsem na prvi stavek točke 196 izpodbijane sodbe. V tej točki je Splošno sodišče obravnavalo vprašanje, ali je treba upoštevati okoliščino, ki jo je navedla Komisija, da je bila družba TCLT od leta 1996 do leta 1999 „glavna stranka“ družbe WWTE. Splošno sodišče je zanikalo to vprašanje med drugim z obrazložitvijo, da gre za trditev, na katero se je Komisija prvič oprla v prvostopenjskem postopku, in sicer v odgovoru na tožbo.

108. Komisija meni, da je Splošno sodišče s tem kršilo njeno pravico do kontradiktornega postopka in ni upoštevalo zahtev po obrazložitvi odločb Komisije. Obe točki sta medsebojno tesno povezani.

109. Res je, da ima Komisija v sodnem postopku – tako kot vsaka druga stranka – pravico do kontradiktornega postopka.⁶⁴ Zato se ji mora omogočiti, da se lahko pred Splošnim sodiščem učinkovito brani proti očitkom, navedenim v okviru ničnostne tožbe, in zlasti proti očitkom diskriminacije, kot so jih na prvi stopnji navedle družbe AOI, SCTC in TCLT.

110. Vendar je treba pravico Komisije do kontradiktornega postopka ustrezno uravnotežiti s pravico zadevnih podjetij do poštenega sojenja in učinkovitega sodnega varstva (člen 47 Listine o temeljnih pravicah).

111. V skladu s tem sicer Komisija lahko v sodnem postopku v okviru svojih obrambnih trditev podrobneje pojasni razloge za sporno odločbo.⁶⁵ Popolnoma novih razlogov za sporno odločbo pa Komisija v sodnem postopku ne sme navesti. Začetne pomanjkljive obrazložitve ni mogoče popraviti s tem, da zadevna oseba za razloge za odločitev izve v postopku pred sodišči Unije.⁶⁶ Ta prepoved „naknadnega navajanja razlogov“ pred Splošnim sodiščem je zlasti stroga v kazenskih in kvazikazenskih postopkih, kot je kartelni postopek.⁶⁷

112. Torej se Komisija tudi v obravnavanem primeru ni smela sklicevati na okoliščine, ki bi pravzaprav morale biti navedene v sporni odločbi, pa tam niso bile omenjene.

113. Ugotoviti je treba, ali gre posebej pri statusu družbe TCLT kot „glavne stranke“ družbe WWTE za takšno okoliščino, ki bi morala biti omenjena že v obrazložitvi sporne odločbe.

114. V zvezi s tem je treba opomniti, da mora biti odločba Komisije o naložitvi globe glede vsakega naslovnika dovolj obrazložena, zlasti glede tistih, ki jim je v tej odločbi pripisana kršitev. Tako je treba v taki odločbi glede matične družbe, ki se šteje za odgovorno za kršitev hčerinske družbe, izčrpno pojasniti razloge, ki utemeljujejo pripisovanje odgovornosti za kršitev matični družbi.⁶⁸

115. Kakšne zahteve v posameznem primeru natančno izhajajo iz tega, je treba določiti glede na smisel in namen zahteve po obrazložitvi v skladu s členom 253 ES (postal člen 296(2) PDEU). Obrazložitev pravnega akta naj zadevnim osebam omogoči, da se seznanijo z utemeljitvijo sprejetega ukrepa, tako da lahko presodijo njegovo utemeljenost, pristojnemu sodišču pa, da izvrši nadzor.⁶⁹

64 — Sodbi z dne 2. decembra 2009 v zadevi Komisija proti Irski in drugim (C-89/08 P, ZOdl., str. I-11245, točka 53) in z dne 17. decembra 2009 v zadevi preučitev M proti Evropski agenciji za zdravila (C-197/09 RX-II, ZOdl., str. I-12033, točka 42).

65 — Sodba z dne 16. novembra 2000 v zadevi Stora Kopparbergs Bergslags proti Komisiji (C-286/98 P, Recueil, str. I-9925, točka 61); v istem smislu že sodbi z dne 15. julija 1960 v združenih zadevah Präsident Ruhrkohlen-Verkaufsgesellschaft in drugi proti Visoki oblasti (od 36/59 do 38/59 in 40/59, Recueil, str. 887, zlasti str. 926 in 927) in z dne 30. maja 1984 v zadevi Picciolo proti Parlamentu (111/83, Recueil, str. 2323, točka 22).

66 — Sodbe z dne 26. novembra 1981 v zadevi Michel proti Parlamentu (195/80, Recueil, str. 2861, točka 22), Dansk Rørindustri (navedena v opombi 24, točka 463) in Elf Aquitaine (navedena v opombi 3, točka 149).

67 — Glej za kazensko pravo v ožjem smislu sodbo z dne 29. junija 2010 v zadevi E in F (C-550/09, ZOdl., str. I-6209, točka 59); za kvazikazenska področja – v tem primeru kartelno pravo – glej sodbi Dansk Rørindustri (navedena v opombi 24, točka 463) in Elf Aquitaine (navedena v opombi 3, točka 149).

68 — Sodba Elf Aquitaine (navedena v opombi 3, točka 152).

69 — Sodbe z dne 22. decembra 2008 v zadevi Régie Networks (C-333/07, ZOdl., str. I-10807, točka 63), E in F (navedena v opombi 66, točka 54) in Elf Aquitaine (navedena v opombi 3, točka 147).

116. Če se Komisija odloči – kot v obravnavanem primeru – da bodo solidarno odgovarjale le nekatere matične družbe podjetij, ki so udeležena v kartelu, druge pa ne, mora to obrazložiti v svoji odločbi o naložitvi globe. Za tiste matične družbe, ki so naslovnice odločbe o naložitvi globe, mora biti iz odločbe razvidno, zakaj prav one odgovarjajo, čeprav matičnim družbam drugih udeležencev kartela ni bila naložena globa. Le tako lahko zadevne osebe in sodišča Unije preizkusijo odločbo Komisije glede morebitnih napak pri izvrševanju diskrecijske pravice, zlasti glede morebitnih kršitev načela enakega obravnavanja.⁷⁰

117. V skladu z – v tem delu neprerekanimi – ugotovitvami Splošnega sodišča pa prav v obravnavanem primeru ni bilo takšne obrazložitve. V sporni odločbi je Komisija skrajno skopo obrazložila, zakaj nekatera druga podjetja, med drugim družba Intabex, *ne* odgovarjajo,⁷¹ ni pa podala jasne izjave, zakaj je v krog naslovnikov odločbe o naložitvi globe – v primerjavi z družbo Intabex – vključila prav družbo TCLT.

118. Komisija je šele v sodnem postopku navedla prodajo velikega dela tobaka, ki ga je predelala družba WWTE, družbi TCLT kot pomembno okoliščino za to, da položaj družbe TCLT ni primerljiv s položajem družbe Intabex. V skladu s trditvijo Komisije v sodnem postopku gre pri tem za odločilno okoliščino, ki naj bi konkretno dokazala, da je bila izbira družbe TCLT kot naslovnice sporne odločbe združljiva z načelom enakega obravnavanja.

119. Če ima status družbe TCLT kot „glavne stranke“ družbe WWTE v zvezi z njeno izbiro kot naslovnice sporne odločbe tako velik pomen, bi morala biti ta okoliščina omenjena že v obrazložitvi sporne odločbe. Kajti šele s to obrazložitvijo postane razumljivo, zakaj je bila sporna odločba naslovljena posebej na družbo TCLT. Komisija ne bi smela razloga, ki je po njenem mnenju tako odločilen, „naknadno navesti“ šele v sodnem postopku. Tega razloga predvsem ni mogoče obravnavati zgolj kot pojasnilo sporne odločbe, ker ta odločba v skladu z ugotovitvami Splošnega sodišča sploh ni obsegala (drugih) razlogov o tej problematiki. Splošno sodišče je torej prvo navedbo statusa družbe TCLT kot „glavne stranke“ družbe WWTE šele v sodnem postopku⁷² pravilno štelo za nedopustno.⁷³

120. Komisija prereka, da ni dolžna obrazložiti, zakaj določene družbe – v tej zadevi družbe Universal, Universal Leaf in Intabex – *niso* naslovnice sporne odločbe.⁷⁴

121. Vendar tega argumenta ni mogoče sprejeti. Kajti v tem primeru ne gre za vprašanje, ali bi morale biti družbe Universal, Universal Leaf in Intabex naslovnice sporne odločbe,⁷⁵ temveč za vprašanje, ali je bila družba TCLT pravilno – zlasti brez kršitve načela enakega obravnavanja – vključena v krog naslovnice te odločbe.

122. Komisija dalje ugovarja, da zanj v upravnem postopku ni obstajal razlog, da bi položaj družbe TCLT primerjala s položajem drugih matičnih družb, ker je družba TCLT šele v fazi sodnega postopka navajala kršitev načela enakega obravnavanja. Komisija ni dolžna v svojih odločbah tako rekoč iz previdnosti navesti vseh razlogov, na katere bi se lahko enkrat pozneje sklicevala za nasprotovanje očitkom, podanim zoper njene ukrepe.⁷⁶

70 — Glede vezanosti Komisije na načelo enakega obravnavanja pri izvrševanju njenega prostega preudarka v skladu s členom 23(2)(a) Uredbe št. 1/2003 glej zlasti točke od 48 do 53 teh sklepnih predlogov.

71 — Točka 376 obrazložitve sporne odločbe (navedena v točki 29 izpodbijane sodbe).

72 — Ugotovitev Splošnega sodišča, v skladu s katero je Komisija navedbe o statusu družbe TCLT kot „glavne stranke“ družbe WWTE podala prvič v sodnem postopku, nobena stranka v pritožbenem postopku ni nikakor izpodbijala.

73 — Točka 196, prvi stavek, izpodbijane sodbe.

74 — Komisija se pri tem sklicuje na sodno prakso Splošnega sodišča, zlasti na sodbo z dne 8. julija 2004 v združenih zadevah JFE Engineering proti Komisiji (T-67/00, T-68/00, T-71/00 in T-78/00, ZOdl., str. II-2501, točka 414).

75 — Že v prvostopenjskem postopku so tožeče stranke posebej opozorile na to, da ne uveljavljajo, da Komisija družb Universal, Universal Leaf, Sepi ali Intabex protipravno ni obravnavala kot odgovorne ali pa je nanje naslovila izpodbijano odločbo (točka 86 izpodbijane sodbe). To so potrdile tudi v tem pritožbenem postopku.

76 — Komisija se v zvezi s tem sklicuje na sodbo ICI (navedena v opombi 3, točka 145).

123. Ta ugovor glede na okoliščine obravnavanega primera ni prepričljiv. Družba TCLT med upravnim postopkom še ni mogla predvideti, da se bo morala braniti zoper morebitno diskriminacijo v razmerju do družb Universal, Universal Leaf ali Intabex. Kajti obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah je bilo naslovljeno tudi na družbe Universal, Universal Leaf in Intabex. Dejstva, da Komisija prav teh družb pozneje ni določila za naslovnice sporne odločbe, družba TCLT v upravnem postopku še ni mogla predvideti. Komisija pa bi morala vedeti, da bo izbira med matičnimi družbami udeleženkami kartela, ki jo je opravila ob sprejetju sporne odločbe, odprla vprašanja v zvezi z načelom enakega obravnavanja.⁷⁷

124. Na obravnavi pred Sodiščem je Komisija nazadnje navedla, da bi se domneva 100 % razvrednotila, če bi se od organa, pristojnega za konkurenco, zahtevalo, da v obrazložitvi odločbe o naložitvi globe navede razloge o enakem obravnavanju različnih udeležencev postopka.

125. Vendar tudi ta trditev ni prepričljiva. Seveda se lahko Komisija pri izbiri naslovnice odločbe o naložitvi globe še naprej opre na domnevo 100 % in se omeji na to, da v obrazložitvi odločbe navede le pogoje za uporabo tega pravila o domnevi.⁷⁸ Če pa se Komisija odloči – kot v tem primeru – da v okviru svoje diskrecijske pravice prostovoljno uporabi strožja merila za odgovornost matičnih družb, mora tudi obrazložitev odločbe prilagoditi tem strožjim merilom. Kdor si sam višje postavi prečko, se ne sme čuditi, da jo je težje preskočiti.

126. Ob upoštevanju vsega navedenega Splošno sodišče torej ni kršilo zahtev po tem, da mora Komisija obrazložiti sporno odločbo, in tudi ni kršilo pravice Komisije do kontradiktornega postopka. Tretji pritožbeni razlog v zadevi C-14/11 P je treba zavrnilo.

4. Primerljivost položaja družbe TCLT s položajem družb Intabex in Universal (četrti pritožbeni razlog v zadevi C-14/11 P)

127. Komisija s četrtim pritožbenim razlogom v zadevi C-14/11 P, ki je usmerjen – kot že prej tretji pritožbeni razlog – zoper točko 196 izpodbijane sodbe, trdi, da je Splošno sodišče „napačno uporabilo“ načelo enakega obravnavanja, ker je bila družba TCLT v objektivno drugačnem položaju kot družbi Intabex in Universal.

128. V bistvu gre ponovno za vprašanje, ali je bil položaj družbe TCLT v skupini Standard kot vmesne družbe zgolj finančne narave, tako da bi bil njen položaj primerljiv s položajem družbe Intabex. Komisija trdi – kot že na prvi stopnji⁷⁹ – da je vloga družbe TCLT v skupini Standard preseгла zgolj finančno udeležbo. V podporo svoji tezi se Komisija sklicuje na že navedeno okoliščino, da je družba TCLT nastopala kot glavni kupec tobaka, ki ga je predelala družba WWTE. V tej točki se njen položaj razlikuje od položaja družbe Intabex.

129. V izpodbijani sodbi je Splošno sodišče prav to okoliščino – nakup velikih količin tobaka, ki ga je predelala družba WWTE – razglasilo za neupoštevno, ker so bili navedeni nakupi pripisani družbi TCLT iz popolnoma računovodskih in davčnih razlogov in ker družba WWTE družbi TCLT dejansko ni dobavila nobenega tobaka.⁸⁰

130. Komisija na to v pritožbi odgovarja, da ni pomembno, iz katerih razlogov je družba TCLT nastopala kot kupec tobaka, ki ga je predelala družba WWTE. Vsekakor se lahko iz teh nakupov sklepa, da je bila družba TCLT več kot le vmesni finančni holding.

77 — Kot je razvidno iz točke 384 obrazložitve sporne odločbe, se je Komisija dobro zavedala te problematike. V tej točki preverja, ali je bila družba Dimon diskriminirana v razmerju do matičnih družb drugih udeležencev kartela.

78 — Sodba Elf Aquitaine (navedena v opombi 3, točka 96).

79 — Točka 120 in 121 izpodbijane sodbe.

80 — Točka 196 izpodbijane sodbe.

131. Ta trditev Komisije je nedopustna. To, kakšno dokazno vrednost je treba pripisati nakupom družbe TCLT pri družbi WWTE, je namreč predmet proste presoje dejstev, ki jo opravi Splošno sodišče. S pridržkom morebitnega izkrivljanja, ki ga Komisija v tej zadevi ne zatrjuje, o tem vprašanju Sodišče v pritožbenem postopku ne more odločiti.⁸¹

132. Pri tem ne gre za pravno vprašanje, ali je Splošno sodišče pravilno opredelilo dejstva in pri presoji dejanskega stanja uporabilo pravilna pravna merila. Komisija meni le, da presoja, ki jo je opravilo Splošno sodišče, ni prepričljiva. Izpodbijati to presojo in jo nadomestiti z drugo pa ni smisel in namen pritožbenega postopka.⁸²

133. Prav na koncu Komisija le izrazi še očitke, da Splošno sodišče sodbe ni zadostno obrazložilo. Splošno sodišče naj ne bi navedlo, zakaj je menilo, da sta položaja družbe TCLT in družbe Universal primerljiva, in ni odgovorilo na argumente Komisije, povezane s tem.

134. Vendar tudi ta trditev ne vodi do cilja. Je brezpredmetna (francosko: „inopérant“) in s tem neutemeljena.⁸³ Če je namreč Splošno sodišče – kot v obravnavani zadevi – brez napačne uporabe prava ugotovilo, da je bila družba TCLT v položaju, ki je primerljiv s položajem družbe Intabex, ni več pomembno, ali je bil poleg tega položaj družbe TCLT podoben položaju družb Universal in Universal Leaf. Razglasitev ničnosti sporne odločbe je lahko Splošno sodišče oprlo le na diskriminacijo družbe TCLT v razmerju do družbe Intabex, ki jo je samo ugotovilo.

135. Zato je treba četrti pritožbeni razlog v zadevi C-14/11 P zavrniti kot delno nedopusten in delno neutemeljen.

5. Vmesni sklep

136. Očitke pritožnic v zvezi z načelom enakega obravnavanja v zadevi C-628/10 P in zadevi C-14/11 P je torej treba v celoti zavrniti.

B – Nekateri dodatni očitki družb AOI in SCTC (prvi in drugi pritožbeni razlog v zadevi C-628/10 P)

137. Nazadnje bom obravnavala nekatere dodatne očitke družb AOI in SCTC, ki jih v okviru prvega in drugega pritožbenega razloga v zadevi C-628/10 P navajata zoper izpodbijano sodbo.

1. Prvi pritožbeni razlog v zadevi C-628/10 P

138. Pritožnici s prvim pritožbenim razlogom v zadevi C-628/10 P Splošnemu sodišču očitata kršitev člena 81(1) ES, člena 23(2) Uredbe št. 1/2003 in člena 253 ES.⁸⁴ Po njunem mnenju je Splošno sodišče napačno štel, da je odgovornost družbe AOI (nekdanje SCC) in družbe SCTC za kršitve predpisov o omejevalnih sporazumih, ki jih je storila družba WWTE, dokazana, in sicer tako pred 5. majem 1998 kot po tem datumu.

81 — Sodbe Komisija proti Cwik (navedena v opombi 18, točka 27), British Aggregates proti Komisiji (navedena v opombi 18, točka 96), ThyssenKrupp Nirosta (navedena v opombi 18, točki 179 in 180) in z dne 27. oktobra 2011 v zadevi Avstrija proti Scheucher-Fleisch in drugim (C-47/10 P, ZOdl., str. I-10707, točke 57, 58 in 99).

82 — Glej v zvezi s tem sodno prakso, navedeno v opombi 54.

83 — Sodbe z dne 30. septembra 2003 v zadevi Eurocoton in drugi proti Svetu (C-76/01 P, Recueil, str. I-10091, točka 52), z dne 6. novembra 2008 v zadevi Grčija proti Komisiji (C-203/07 P, ZOdl., str. I-8161, točki 42 in 43) in Arkema (navedena v opombi 3, točka 31).

84 — Pritožnici se sklicujeta na člena 101 in 296 PDEU.

139. Te očitke bom obravnavala v nadaljevanju v oddelkih a) in b). Pri tem ne bom natančneje analizirala člena 253 ES, ker pritožnici z ničemer ne pojasnita, zakaj je Splošno sodišče kršilo zahteve po obrazložitvi aktov prava Unije. Njun očitek kršitve te določbe je treba zato obravnavati kot nedopusten.

a) Zatrjevani neobstoj odločilnega vpliva družb SCC in SCTC na družbo WWTE pred 5. majem 1998 (prvi del prvega pritožbenega razloga v zadevi C-628/10 P)

140. Prvi del prvega pritožbenega razloga v zadevi C-628/10 P se nanaša zgolj na obdobje pred 5. majem 1998. Družbi AOI (nekdanja družba SCC) in SCTC trdita, da v tem obdobju sploh nista mogli odločilno vplivati na družbo WWTE. Navajata, da vsaj odgovarjati ne bi smeli sami, temveč večjemu skupaj z drugimi družbami, ki so bile udeležene v družbi WWTE.

141. Na prvi pogled bi bilo mogoče meniti, da družbi AOI in SCTC s tem očitkom izpodbijata le presojo dejstev in dokazov, ki jo je opravilo Splošno sodišče, in Sodišče pozivata, naj nadomesti presojo Splošnega sodišča s svojo presojo. To bi bilo v pritožbenem postopku nedopustno.⁸⁵

142. V bistvu gre za vprašanje, ali je Splošno sodišče pri presoji dejstev in dokazov ravnalo po zahtevanih merilih in standardih. To pa je pravno vprašanje, o katerem Sodišče lahko odloča v pritožbenem postopku.⁸⁶ V zvezi s tem je iz očitka družb AOI in SCTC – ki ni jasno predstavljen – v bistvu mogoče razbrati dve pravni kritiki izpodbijane sodbe. Ti kritiki Sodišču omogočata, da pojasni pravni položaj z vidikov, ki so pomembni tudi za prihodnje primere.

i) Merilo pripisovanja: odločilen vpliv

143. Najprej pritožnici Splošnemu sodišču očitata, da ni upoštevalo, da je pripisovanje odgovornosti na področju predpisov o omejevalnih sporazumih med hčerinsko in matično družbo v skladu s sodbo AEG dopustno le pod dvema kumulativnima pogoje: matična družba je morala imeti možnost odločilno vplivati na svojo hčerinsko družbo in je tudi dejansko morala uporabiti to možnost.⁸⁷

144. Tudi ta očitek ni prepričljiv. V resnici je vprašanje, ali sme biti matična družba odgovorna za kršitve predpisov o omejevalnih sporazumih, ki jih stori hčerinska družba, v skladu z ustaljeno sodno prakso odvisno le od enega pogoja: matična družba je morala odločilno vplivati na ravnanje hčerinske družbe, tako da slednja ni mogla samostojno odločati o svojem tržnem ravnanju.⁸⁸

145. Običajno za to ni potrebna posebna preučitev, ali je matična družba sploh *lahko* odločilno vplivala na ravnanje svoje hčerinske družbe. Za pripisovanje odgovornosti na področju predpisov o omejevalnih sporazumih zadošča dokaz, *da* je bil tak vpliv *dejansko izvajan*. Kajti, kot pravilno poudarja Splošno sodišče, ugotovitev, da je matična družba dejansko odločilno vplivala na ravnanje hčerinske družbe, nujno pomeni tudi, da je to lahko storila.⁸⁹

85 — Glej v zvezi s tem sodno prakso, navedeno v opombi 54.

86 — Sodbi z dne 25. oktobra 2011 v zadevi Solvay proti Komisiji (C-109/10 P, ZOdl., str. I-10329, točka 51) in v zadevi Solvay proti Komisiji (C-110/10 P, ZOdl., str. I-10439, točka 46); v istem smislu že sodbe z dne 25. januarja 2007 v združenih zadevah Sumitomo Metal Industries in Nippon Steel proti Komisiji (v nadaljevanju: Sumitomo, C-403/04 P in C-405/04 P, ZOdl., str. I-729, točka 40), Impala (navedena v opombi 54, točka 117) in z dne 16. decembra 2008 v zadevi Masdar (UK) proti Komisiji (C-47/07 P, ZOdl., str. I-9761, točka 77).

87 — Pritožnici se v zvezi s tem sklicujeta na sodbo AEG (navedena v opombi 3, zlasti točka 50).

88 — V tem smislu sodbe ICI (navedena v opombi 3, točka 133), Akzo Nobel (navedena v opombi 2, točka 58), General Química (navedena v opombi 2, točka 37), Arkema (navedena v opombi 3, točka 38) in Elf Aquitaine (navedena v opombi 3, točka 54).

89 — Točka 166 izpodbijane sodbe.

146. Drugače bi veljalo le, če izvajanja odločilnega vpliva izjemoma ni mogoče pozitivno dokazati, temveč je le predmet izpodbojne pravne domneve. Takšna domneva se namreč lahko uporabi zgolj takrat, kadar je ugotovljeno, da je matična družba sploh lahko odločilno vplivala na ravnanje svoje hčerinske družbe, in če je bilo glede na gospodarske, organizacijske in pravne vezi med obema družbama najverjetneje, da je dejansko izvajala ta vpliv. To je v skladu s sodno prakso tako, če je bila matična družba v času kršitve lastnica vseh ali skoraj vseh deležev v svoji hčerinski družbi (domneva 100 %).⁹⁰

147. Ker pa v obdobju, ki je sporno v tej zadevi (pred 5. majem 1998), ni šlo za uporabo takšnega pravila o domnevi, ni bila potrebna ločena ugotovitev Splošnega sodišča, da so matične družbe družbe WWTE lahko odločilno vplivale na njeno tržno ravnanje.

ii) Skupni nadzor: ni nujni razlog izključitve pripisovanja odgovornosti na področju predpisov o omejevalnih sporazumih zgolj eni matični družbi

148. Drugič, pritožnici navajata, da se v primeru skupnega nadzora⁹¹ več oseb ali družb nad hčerinsko družbo odgovornost na področju predpisov o omejevalnih sporazumih za kršitve pravil o konkurenci te hčerinske družbe ne more pripisati zgolj eni od teh oseb ali družb.

149. V ozadju teh trditev je okoliščina, da družba WWTE, ki je bila udeležena v španskem kartelu predelovalcev, v spornem obdobju (to je pred 5. majem 1998) pravno gledano še ni bila pod izključnim nadzorom skupine Standard, na vrhu katere je bila družba SCC (postala AOI).⁹² Zato družbi AOI in SCTC menita, da Komisija ne bi smela le njiju šteti za odgovorni za kršitve družbe WWTE, temveč bi ju morala šteti le skupaj z drugimi imetniki deležev, ki so takrat skupno izvajali nadzor nad družbo WWTE.

150. V nasprotju z mnenjem Komisije ta argumentacija ne pomeni nedopustne razširitve predmeta spora v primerjavi s prvostopenjskim postopkom. Prej poglobi trditev pritožnic s prve stopnje,⁹³ kar pa je v fazi pritožbenega postopka dopustno.⁹⁴

151. Vsebinsko argumentacija družb AOI in SCTC ni prepričljiva.

152. Sicer je res, da v položaju skupnega nadzora nad hčerinsko družbo pogosto noben imetnik deležev ne bo imel možnosti sam odločilno vplivati na ravnanje te družbe. Tudi Splošno sodišče je v izpodbijani sodbi pri svojem razlogovanju izhajalo iz tega stališča.⁹⁵

153. Nazadnje niso pomembna zgolj pravna, temveč tudi dejanska razmerja odvisnosti med družbami skupine podjetij. Kot je namreč ugotovilo Sodišče, pravna struktura skupine družb, za katero je značilno, da ni ene same osebe na vrhu te skupine, ni odločilna, kadar ta struktura ne odraža dejanskega delovanja in organizacije te skupine⁹⁶.

90 — Sodbe Akzo Nobel (navedena v opombi 2, točka 60, glede stoodstotne hčerinske družbe), General Química (navedena v opombi 2, točka 39, glede stoodstotne hčerinske družbe), Arkema (navedena v opombi 3, točki 40 in 42, glede 98-odstotne hčerinske družbe) in Elf Aquitaine (navedena v opombi 3, točke 56, 63 in 95, prav tako glede stoodstotne hčerinske družbe).

91 — Za pojasnitev pojma skupnega nadzora se družbi AOI in SCTC sklicujeta na Uredbo Sveta (ES) št. 139/2004 z dne 20. januarja 2004 o nadzoru koncentracij podjetij (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 3, str. 40).

92 — Glej v zvezi s tem zlasti točko 163 izpodbijane sodbe in dodatno točko 12 teh sklepnih predlogov.

93 — Že v prvostopenjskem postopku sta tožeči stranki trdili, da v obdobju pred majem 1998 nista mogli odločilno vplivati na družbo WWTE (točka 55 izpodbijane sodbe). Zlasti sta se sklicevali na okoliščino, „da so družbo WWTE skupaj nadzorovali družba TCLT ter predsednik družbe WWTE in njegova družina“ (točka 56 izpodbijane sodbe), in poudarili, da „skupen nadzor [...] ne pomeni enako kot možnost odločilnega vplivanja“ (točka 57 izpodbijane sodbe).

94 — V tem smislu sodbe PKK in KNK proti Svetu (navedena v opombi 43, točki 64 in 66), z dne 11. decembra 2008 v zadevi Komisija proti Département du Loiret (C-295/07 P, ZOdl., str. I-9363, točka 99), Akzo Nobel (navedena v opombi 2, točki 38 in 39) in Elf Aquitaine (navedena v opombi 3, točka 36).

95 — Točka 165, prvi in drugi stavek, izpodbijane sode.

96 — V tem smislu sodba z dne 1. julija 2010 v zadevi Knauf Gips proti Komisiji (C-407/08 P, ZOdl., str. I-6375, točka 108).

154. Zato je lahko hčerinska družba, ki je *de iure* pod skupnim nadzorom več njenih imetnikov deležev, glede svoje poslovne politike in tržnega ravnanja *de facto* pod odločilnim vplivom ene same matične družbe. V takšnem primeru obstaja (le) med to matično družbo in hčerinsko družbo gospodarska enota, zaradi katere sta obe eno samo podjetje v smislu konkurenčnega prava in obe skupaj odgovarjata za morebitne kršitve predpisov o omejevalnih sporazumih.

155. Če torej Komisija dokaže, da je v konkretnem primeru *de facto* le eden od več imetnikov deležev odločilno vplival na tržno ravnanje hčerinske družbe, lahko temu imetniku deleža pripiše solidarno odgovornost za morebitne kršitve predpisov o omejevalnih sporazumih, ki jih stori hčerinska družba.

156. Prav ta vidik je Splošno sodišče uporabilo v izpodbijani sodbi. Najprej je priznalo, da lahko obstajajo primeri, v katerih kljub skupnemu nadzoru „več podjetij ali oseb“ v resnici le eno od teh podjetij ali ena od teh oseb „dejansko izvaja odločilen vpliv nad svojo hčerinsko družbo“.⁹⁷ Nato je Splošno sodišče posamično preizkusilo indice za odločilen vpliv družb SCC in SCTC na družbo WWTE in menilo, da so prepričljivi.⁹⁸ Med preverjane indice so spadala navodila družbi WWTE, obveznosti družbe WWTE do posvetovanj z družbo SCTC in pretok informacij med družbama WWTE in SCTC v zvezi z dejavnostmi kartela predelovalcev.

157. Tega pristopa Splošnega sodišča s pravnega vidika ni mogoče kritizirati.

158. V nasprotju s tem, kar se zdi, da menita pritožnici, zlasti ni bilo potrebno, da sta matični družbi SCC in SCTC družbi WWTE dajali konkretna navodila v zvezi z njeno udeležbo v španskem kartelu predelovalcev. Odločilen za pripisovanje odgovornosti na področju predpisov o omejevalnih sporazumih ni odnos napeljevanja h kršitvi, ki obstaja med matično in hčerinsko družbo (hčerinskimi družbami), ali celo vpletenost matične družbe (matičnih družb) v kršitev. Zadošča pa dokaz, da posamezna hčerinska družba o svojem ravnanju na trgu ne odloča samostojno, ampak večinoma ravna po navodilih matične družbe, zlasti glede gospodarskih, organizacijskih in pravnih povezav med tema pravnima enotama.⁹⁹

159. Gledano v celoti, Splošno sodišče je na podlagi preverjanj, ki jih je izvedlo, lahko brez napačne uporabe prava sklepalo, da sta družbi SCC in SCTC od 13. marca 1996 do vključno 4. maja 1998 „dejansko odločilno vplivali na ravnanje družbe WWTE“¹⁰⁰, čeprav v tistem obdobju popolnoma pravno gledano še nista imeli izključnega vpliva na družbo WWTE.

160. Zato je prvi del prvega pritožbenega razloga v zadevi C-628/10 P neutemeljen.

b) Zatrjevana kršitev temeljnih pravic družb AOI in SCTC (drugi del prvega pritožbenega razloga v zadevi C-628/10 P)

161. Družbi AOI in SCTC z drugim pritožbenim razlogom v zadevi C-628/10 P zatrjujeta kršitev njunih temeljnih pravic v skladu s členoma 48 in 49 Listine o temeljnih pravicah. Menita, da je Splošno sodišče kršilo domnevo nedolžnosti in načelo zakonitosti kazni s tem, ko je sprejelo, da se za pripisovanje odgovornosti domneva dejanski odločilni vpliv matične družbe na njeno stoddstotno hčerinsko družbo (domneva 100 %). Iz celotnega konteksta je mogoče sklepati, da gre le za obdobje po 5. maju 1998, ko so družbe skupine Standard neposredno ali posredno prevzele izključen nadzor nad družbo WWTE.

97 — Točki 164 in 165, zadnji stavek, izpodbijane sodbe.

98 — Točke od 167 do 193 izpodbijane sodbe.

99 — Sodbe Akzo Nobel (navedena v opombi 2, točka 58), General Química (navedena v opombi 2, točki 37 in 38) in Elf Aquitaine (navedena v opombi 3, točki 54 in 55).

100 — Točka 194 izpodbijane sodbe.

i) Dopustnost

162. Kot Komisija pravilno trdi, obstajajo resni dvomi o dopustnosti tega očitka.

163. Iz tega očitka sicer dovolj natančno izhaja, kaj pritožnici očitata Splošnemu sodišču in na kateri vidik izpodbijane sodbe merita: očitata kršitev obeh že navedenih temeljnih pravic, ta kršitev pa naj bi bila podana z uporabo domneve 100 % za družbi AOI (nekdanja družba SCC) in SCTC za obdobje od 5. maja 1998.

164. Vendar družbi AOI in SCTC s tem očitkom presežeta tisto, kar sta na prvi stopnji navedli kot ničnostne razloge. V vlogi na prvi stopnji ni bilo navedbe o kršitvi temeljnih pravic. Če bi ta očitek v sedanji fazi postopka še želeli dopustiti, bi to pomenilo razširitev predmeta spora, kar v pritožbenem postopku ni dopustno.¹⁰¹

165. Okoliščina, da sta družbi AOI in SCTC svoj očitek kršitve temeljnih pravic podali šele zdaj, ni dopustna razširitev njunih trditev na prvi stopnji, temveč popolnoma nov vidik, ki do zdaj še ni bil predmet postopka in se v pritožbenem postopku pred Sodiščem ne sme obravnavati¹⁰².

166. Prav tako ni mogoče očitka kršitve temeljnih pravic v fazi pritožbenega postopka upravičiti z Lizbonsko pogodbo, ki je začela veljati 1. decembra 2009. Priznati je treba, da je od tega dne dalje Listina o temeljnih pravicah pridobila status zavezujočega primarnega prava in ima enako pravno veljavnost kot Pogodbi (člen 6(1), prvi pododstavek, PEU). Temeljni pravici, ki sta ju navedli družbi AOI in SCTC, pa sta bili priznani že prej kot splošni pravni načeli prava Unije¹⁰³ in ju je bilo treba najpozneje s 1. majem 2004 v kartelnih postopkih pred Komisijo upoštevati v obliki, ki je bila kodificirana v Listini.¹⁰⁴ Družbi AOI in SCTC bi lahko morebitno kršitev teh temeljnih pravic torej očitali že v prvostopenjskem postopku.

167. Zato je drugi del prvega pritožbenega razloga v zadevi C-628/10 P nedopusten. Le zaradi popolnosti bom na kratko obravnavala njegovo utemeljenost.

ii) Utemeljenost

168. Družbi AOI in SCTC očitek kršitve temeljnih pravic v bistvu vsebinsko opirata na dva argumenta. Na eni strani domneva 100 % učinkuje kot „domneva krivde“¹⁰⁵, kar krši kazenskopravno načelo domneve nedolžnosti, ki je zagotovljeno kot temeljna pravica (člen 48(1) Listine o temeljnih pravicah); na drugi strani pa je domneva 100 % v nasprotju z načelom osebne odgovornosti in vodi do nesorazmernega kaznovanja matičnih družb, kar krši načelo zakonitosti kazni (člen 49 Listine o temeljnih pravicah).

169. Noben argument ni prepričljiv.

101 — Sodbe z dne 1. junija 1994 v zadevi Komisija proti Brazzelli Lualdi in drugim (C-136/92 P, Recueil, str. I-1981, točka 59), AceaElectrabel (navedena v opombi 40, točka 113) in Elf Aquitaine (navedena v opombi 3, točka 35).

102 — Sodbe Dansk Rørindustri (navedena v opombi 24, točka 165), PKK in KNK proti Svetu (navedena v opombi 43, točka 61) in Akzo Nobel (navedena v opombi 2, točka 38).

103 — Ustaljeni sodni praksi ustreza, da načelo zakonitosti v zvezi z delikti in sankcijami (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) velja v pravu Unije (sodbi z dne 7. januarja 2004 v zadevi X (C-60/02, Recueil, str. I-651, točka 63) in z dne 3. maja 2007 v zadevi Advocaaten voor de Wereld (C-303/05, ZOdl., str. I-3633, točka 49) ter sodba ThyssenKrupp Nirosta (navedena v opombi 18, točka 80)). Prav tako je na ravni Unije načelo domneve nedolžnosti priznано že dlje časa (sodbe z dne 8. julija 1999 v zadevi Hüls proti Komisiji (C-199/92 P, Recueil, str. I-4287, točki 149 in 150), z dne 16. julija 2009 v zadevi Rubach (C-344/08, ZOdl., str. I-7033, točka 30) in z dne 23. decembra 2009 v zadevi Spector Photo Group in Van Raemdonck (C-45/08, ZOdl., str. I-12073, točka 39)), čeprav je Sodišče vprašanje njegove veljavnosti najprej pustilo odprto (sodba z dne 17. oktobra 1989 v združenih zadevah Dow Chemical Ibérica in drugi proti Komisiji (od 97/87 do 99/87, Recueil, str. 3165, točka 56)).

104 — Uvodna izjava 37 Uredbe št. 1/2003.

105 — V jeziku postopka: „presumption of guilt“.

170. V zvezi z *domnevo nedolžnosti* uporaba pravila o domnevi, kot je to, ki je predmet te razprave, ne vodi do obrnjenega objektivnega dokaznega bremena. Gre le za ureditev presoje dokazov v zvezi s pripisovanjem odgovornosti na področju predpisov o omejevalnih sporazumih med matično in hčerinsko družbo. Ker stoodstotna (oziroma skoraj stoodstotna) udeležba matične družbe v hčerinski družbi *prima facie* omogoča sklep, da se dejansko izvaja odločilen vpliv, mora matična družba za ugovarjanje temu sklepu predložiti prepričljive nasprotne dokaze; sicer ta sklep zadostuje zahtevam dokaznega bremena v skladu z načeli pravne države. Z drugimi besedami, pred presojo vprašanja objektivnega dokaznega bremena pride do izmenjavanja trditvenih bremen.¹⁰⁶

171. Pravilo o domnevi, kot je to, o katerem se razpravlja, ne posega v upravičene interese matične družbe. Matična družba lahko v konkretnem primeru izpodbije domnevo odločilnega vpliva, ki temelji na podatkih, pridobljenih na podlagi izkušenj, s tem da dokaže, da se je vzdržala in ni vplivala na tržno ravnanje hčerinske družbe. Dejstva in podatki, ki so za to potrebni, v vsakem primeru izvirajo iz notranjega poslovnega razmerja med matično in hčerinsko družbo. Zato je popolnoma upravičeno, da ti nosita trditveno breme v zvezi s tem.¹⁰⁷

172. Domneva 100 % tudi ne posega v *načeli osebne odgovornosti in zakonitosti kazni*.

173. Ne gre za izjemo od načela osebne odgovornosti, če lahko matična družba neke skupine, ki odločilno vpliva na svoje hčerinske družbe, solidarno odgovarja za njihove kršitve predpisov o omejevalnih sporazumih, temveč gre prav za izraz tega načela. Matična družba in hčerinske družbe, na katere ta odločilno vpliva, so skupaj pravni subjekt enotnega podjetja v smislu konkurenčnega prava in odgovarjajo zanj. Če to podjetje namenoma ali iz malomarnosti krši pravila o konkurenci, zlasti člen 81 ES (postal člen 101 PDEU) in člen 53 Sporazuma EGP, to povzroči skupno osebno odgovornost vseh njegovih pravnih subjektov v strukturi skupine podjetij, ne glede na to, ali gre za matično ali hčerinsko družbo.¹⁰⁸

174. Ta oblika odgovornosti matične družbe v zvezi z omejevalnimi sporazumi tudi nima nobene povezave z objektivno odgovornostjo („strict liability“). Matična družba je, kakor navedeno, eden od pravnih subjektov podjetja, ki je krivdno kršilo konkurenčno pravo. Poenostavljeno bi se lahko reklo: matična družba je (skupaj z vsemi hčerinskimi družbami, na katere odločilno vpliva) pravno utelešenje podjetja, ki je krivdno kršilo pravila o konkurenci¹⁰⁹.

175. Nazadnje, kar zadeva *sorazmernost obsega kazni* (člen 49(3) Listine o temeljnih pravicah), bi morala biti višina globe, naložena za kršitev predpisov o omejevalnih sporazumih, nedvomno v primernem razmerju do vrste, teže in trajanja kršitve. Glede na načelo sorazmernosti kazni pa ni pomembno, ali je odgovornost za plačilo globe pripisana le družbi, ki je neposredno udeležena v kršitvi predpisov o omejevalnih sporazumih, ali pa solidarno tudi njeni matični družbi. Zlasti v obravnavanem primeru ne obstajajo elementi glede tega, da bi bila solidarna odgovornost družb AOI in SCTC za kršitve predpisov o omejevalnih sporazumih družbe WWTE nesorazmerna; družbi AOI in SCTC v zvezi s tem nista podali navedb.

106 — Glej v zvezi s tem moje sklepne predloge k sodbi Akzo Nobel (navedena v opombi 2, točka 74 in navedena sodna praksa), sodbo Elf Aquitaine (navedena v opombi 3, točka 65) in sklepne predloge generalnega pravobranilca P. Mengozzija, predstavljene 17. februarja 2011 k tej zadnji sodbi (točke od 58 do 64); podobno tudi sodba z dne 7. januarja 2004 v združenih zadevah Aalborg Portland in drugi proti Komisiji (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P in C-219/00 P, Recueil, str. I-123, točka 132).

107 — Glej v zvezi s tem moje sklepne predloge k sodbi Akzo Nobel (navedena v opombi 2, točka 75); tudi v sodbi Elf Aquitaine (navedena v opombi 3, točka 60 na koncu in točka 70 na koncu) je poudarjeno, da dejstva in podatki, ki so primerni za to, da izpodbijejo domnevo, izvirajo iz notranjega poslovnega razmerja zadevnih družb.

108 — Glej v zvezi s tem moje sklepne predloge k sodbi Akzo Nobel (navedena v opombi 2, točka 97); v istem smislu sodbe ICI (navedena v opombi 3, točke od 132 do 141), Akzo Nobel (navedena v opombi 2, točka 77), General Química (navedena v opombi 2, točke od 34 do 38), Arkema (navedena v opombi 3, točke od 37 do 39) in Elf Aquitaine (navedena v opombi 3, točke od 53 do 55 in 88).

109 — Sodba Akzo Nobel (navedena v opombi 2, točka 77) ter moji sklepni predlogi k tej zadnji sodbi (točka 98); glej poleg tega sodbo General Química (navedena v opombi 2, točka 38).

176. Zato drugi del prvega pritožbenega razloga v zadevi C-628/10 P ni samo nedopusten, ampak je tudi neutemeljen.

c) Vmesni sklep

177. Prvi pritožbeni razlog v zadevi C-628/10 P je treba v celoti zavrni.

2. Drugi pritožbeni razlog v zadevi C-628/10 P

178. Družbi AOI in SCTC z drugim pritožbenim razlogom v zadevi C-628/10 P Splošnemu sodišču očitata, da je Komisiji napačno dovolilo, da na eni strani prilagodi argumentacijo med postopkom pred Splošnim sodiščem in na drugi strani naknadno spremeni obrazložitev sporne odločbe. Splošno sodišče naj bi s tem po mnenju pritožnic kršilo člen 48(2) svojega poslovnika, člen 296 PDEU in tudi pravico do obrambe.

179. V bistvu v okviru tega drugega pritožbenega razloga poteka spor o tem, kdaj se je v obravnavanem primeru v postopku pojavil pojem dvojne podlage za pripisovanje odgovornosti za kršitve predpisov o omejevalnih sporazumih, ki so jih storile stoddotne hčerinske družbe, njihovim matičnim družbam. Splošno sodišče izhaja iz tega, da se je Komisija že v upravnem postopku oprla na takšno dvojno podlago¹¹⁰. Družbi AOI in SCTC pa odločno menita, da je ideja dvojne podlage nastala šele v prvostopenjskem sodnem postopku na podlagi pisnega vprašanja Splošnega sodišča in je to zato ne bi smelo več upoštevati.

a) Uvodno vprašanje: ali je drugi pritožbeni razlog brezpredmeten („inopérant“)?

180. Po mnenju Komisije je drugi pritožbeni razlog „popolnoma brezpredmeten“. To na eni strani obrazloži z okoliščino, da izpodbijana sodba sploh ni odvisna od pojma dvojne podlage. Na drugi strani Komisija navaja, da „ni mogoče, da bi pritožnici lahko pridobili kakršno koli korist iz svojega očitka“; njuna odgovornost za kršitve predpisov o omejevalnih sporazumih, ki jih je storila njuna hčerinska družba WWTE, je namreč dokazana tudi, če se uporabi – primerljivo strogo – dvojno podlago za pripisovanje odgovornosti matični družbi.

181. Noben argument ni prepričljiv.

182. V zvezi s prvim argumentom Komisije je treba spomniti na to, da Sodišče zavrne pritožbeni razlog kot brezpredmeten (francosko: „inopérant“), če ta pritožbeni razlog celo pri pravno pravilni argumentaciji ni primeren, da bi povzročil razveljavitev izpodbijane sodbe.¹¹¹ To je zlasti tako, če pritožnica pritožbo usmeri zoper razloge prvostopenjske sodbe, ki niso nosilni (tako imenovani *obiter dicta*)¹¹².

183. V tem primeru ne gre za takšen primer.

110 — Glej zlasti točki 147 in 155 izpodbijane sodbe.

111 — V tem smislu na primer sodbi z dne 18. marca 1993 v zadevi Parlament proti Frederiksen (C-35/92 P, Recueil, str. I-991, točka 31) in FIAMM in drugi proti Svetu in Komisiji (navedena v opombi 40, točka 189).

112 — Sodbe z dne 22. decembra 1993 v zadevi Pincherle proti Komisiji (C-244/91 P, Recueil, str. I-6965, točki 25 in 31), Dansk Rørindustri (navedena v opombi 24, točka 148) in z dne 29. marca 2011 v zadevi Anheuser-Busch proti Budějovický Budvar (C-96/09 P, ZOdl., str. I-2131, točka 211).

184. V nasprotju z mnenjem Komisije sporne navedbe Splošnega sodišča o dvojni podlagi niso *obiter dicta* za pripisovanje odgovornosti na področju predpisov o omejevalnih sporazumih. Sklicevanje na to dvojno podlago v izpodbijani sodbi je nosilni razlog v kontekstu preizkusa načela enakega obravnavanja.¹¹³

185. Le zato, ker je Splošno sodišče odobrilo uporabo dvojne podlage v smislu „dviga dokaznega standarda“ pred Komisijo,¹¹⁴ je lahko sklepalo, da je Komisija nekaterim matičnim družbam – in sicer družbama AOI in SCTC – pravilno pripisala kršitve predpisov o omejevalnih sporazumih, ki so jih storile hčerinske družbe, drugim – na primer družbama Universal in Universal Leaf – pa ne.¹¹⁵ Če bi Splošno sodišče menilo, da je dvojna podlaga nezakonita in da je upoštevana le domneva 100 %, bi moralo ugotoviti kršitev načela enakega obravnavanja.¹¹⁶

186. Tudi drugega argumenta Komisije ni mogoče sprejeti. Ugovor, da družbi AOI in SCTC od svojega očitka ne moreta „imeti nobene koristi“, se v resnici nanaša na *dopustnost* njunega drugega pritožbenega razloga, in sicer na pravni interes¹¹⁷. Ta vidik pa za vprašanje, ali je neki očitek brezpredmeten („inopérante“), ni pomemben. V skladu s sodno prakso namreč očitek brezpredmetnosti pritožbenega razloga spada k vprašanju *utemeljenosti* pritožbe in se ne nanaša na njegovo dopustnost¹¹⁸.

187. Vsekakor je treba izhajati iz tega, da očitki, ki so postavljeni v okviru tega drugega pritožbenega razloga, družbama AOI in SCTC dejansko lahko koristijo, če so utemeljeni. Če bi se izkazalo, da se je Splošno sodišče s sklicevanjem na pojem dvojne podlage oprlo na vidik, ki je bil prepozno uveden v postopek, in se pritožnice o njem niso mogle primerno izreči, bi bilo izpodbijano sodbo treba vsekakor razveljaviti zaradi kršitve načela kontradiktornega postopka¹¹⁹. Takšna razveljavitev bi nedvomno pomenila postopkovno korist za družbi AOI in SCTC.

188. Komisija poskuša oblikovati povezavo med drugim in tretjim pritožbenim razlogom v zadevi C-628/10 P. V bistvu trdi, da je drugi pritožbeni razlog v tej zadevi v zvezi z domnevnimi kršitvami postopka Splošnega sodišča mogoče sprejeti le, če se sprejme tudi tretji pritožbeni razlog, ki se nanaša na načelo enakega obravnavanja. S tem pa Komisija ne upošteva samostojne narave obeh pritožbenih razlogov. Če bi Sodišče ugotovilo kršitve postopka, ki jih očitata družbi AOI in SCTC, bi bilo treba sprejeti drugi pritožbeni razlog, neodvisno od tega, ali je očitek diskriminacije, ki ga postavljata pritožnici v okviru tretjega pritožbenega razloga, utemeljen.

189. Ob upoštevanju vsega navedenega drugega pritožbenega razloga v zadevi C-628/10 P ni mogoče zavrnilo kot brezpredmetnega („inopérant“).

b) Vsebinsko obravnavanje drugega pritožbenega razloga

190. Preizkusiti je še treba, ali sta oba dela drugega pritožbenega razloga vsebinsko utemeljena.

113 — Točke od 153 do 160 izpodbijane sodbe, glej zlasti točko 155, v kateri Splošno sodišče navaja, da je Komisija „iz previdnosti ni sklicevala le na domnevo, ki izhaja iz sodne prakse [...], da bi dokazala, [...] [vplivi], temveč je upoštevala tudi druga dejstva, s katerimi je to potrdila“.

114 — Glej točko 155 izpodbijane sodbe.

115 — Točki 159 in 160 izpodbijane sodbe.

116 — Glej v zvezi s tem moje navedbe o načelu enakega obravnavanja v točkah od 37 do 68 teh sklepnih predlogov.

117 — Sodbe z dne 19. oktobra 1995 v zadevi Rendo in drugi proti Komisiji (C-19/93 P, Recueil, str. I-3319, točka 13), Akzo Nobel (C-97/08 P, navedena v opombi 2, točka 33) ter Akzo in Akros Chemicals (C-550/07 P, navedena v opombi 27, točka 22).

118 — Glej v zvezi s tem sodno prakso, navedeno v opombi 82.

119 — Glej o tem še enkrat sodbi, navedeni v opombi 63, Komisija proti Irski in drugim (točka 87) in Preučitev M proti Evropski agenciji za zdravila (točki 59 in 69).

i) Zatrjevana prilagoditev argumentacije Komisije med prvostopenjskim sodnim postopkom (prvi del drugega pritožbenega razloga v zadevi C-628/10 P)

191. Predmet prvega dela drugega pritožbenega razloga v zadevi C-628/10 P je kršitev člena 48(2) Poslovnika Splošnega sodišča, ki naj bi jo domnevno storilo Splošno sodišče in ki vsebuje pravilo o prekluziji za prepozno navedene tožbene in obrambne razloge. Ker je Komisija šele v odgovoru na pisno vprašanje Splošnega sodišča prvič navedla pojem dvojne podlage, gre po mnenju družb AOI in SCTC pri teh navedbah za prepozno podane navedbe, ki bi jih moralo Splošno sodišče zavreči kot nedopustne.

192. Komisija dvomi o tem, ali se člen 48(2) Poslovnika Splošnega sodišča sploh lahko uporabi. Zdi se, da meni, da se prekluzija prepozno podanih trditev v skladu s to določbo na prvi stopnji načeloma uporablja le za tožečo stranko, ne pa za toženo stranko.

193. Za tako restriktivno stališče v tem predpisu ni utemeljitve. To postane posebej jasno iz nemške jezikovne različice člena 48(2) Poslovnika Splošnega sodišča, v skladu s katero so lahko tako tožbeni kot obrambni razlogi prekludirani. Poleg tega je v drugem odstavku, drugi pododstavek, te določbe na splošno navedena „ena od strank“, s tem pa je lahko mišljena tako tožeča kot tudi tožena stranka. Tudi sistematična povezanost s členom 48(1) potrjuje, da ne gre le za navedbe tožeče stranke, kajti tudi v odstavku 1 je na splošno navedeno „stranke“, poleg tega je izrecno omenjena replika (tožeče stranke) in duplika (tožene stranke). Člen 48 Poslovnika Splošnega sodišča torej meri na učinkovit potek postopka, ki naj se varuje pred taktiko zavlačevanja ene in druge stranke.

194. V tem kontekstu tudi ni upošteven argument Komisije, da je moralo Splošno sodišče preizkusiti utemeljenost tožbenih trditev, ne glede na to, ali se vložijo odgovor na tožbo.

195. Sicer je načeloma Splošnemu sodišču pridržano, da presoja utemeljenost trditev strank. Sodišče namreč niso „usta strank“¹²⁰. V skladu s tem ne more biti zavezano upoštevati samo argumente, ki so jih stranke navedle v podporo svojim predlogom, saj bi sicer moralo svojo odločitev opreti morda na napačne pravne preudarke¹²¹. Prepozno podana trditev pa je nedopustna. Te trditve torej ni treba presojati glede utemeljenosti, in sicer ne glede na to, ali gre ta tožbene razloge tožeče stranke ali obrambne razloge tožene stranke.

196. Ob upoštevanju vsega navedenega je člen 48(2) Poslovnika Splošnega sodišča mogoče uporabiti za obrambne trditve Komisije v postopku na prvi stopnji.

197. Vendar ta določba v obravnavani zadevi ni kršena.

198. Pojem dvojne podlage namreč v resnici ni bil nov, temveč je bil omenjen že v sporni odločbi. Čeprav v tej odločbi pojem dvojne podlage ni bil uporabljen kot tak, pa iz njenega celotnega konteksta izhaja, da se Komisija v zvezi s solidarno odgovornostjo matičnih družb za kršitve predpisov o omejevalnih sporazumih, ki jih storijo njihove stoddstotne hčerinske družbe, ni oprla zgolj na pravilo o domnevi – domneva 100 % – temveč je poleg tega upoštevala vidike, iz katerih se lahko sklepa na dejansko izvajanje odločilnega vpliva posamezne matične družbe¹²².

120 — Tako generalni pravobranilec P. Léger v sklepnih predlogih, predstavljenih 2. aprila 1998 v zadevi Parlament proti Gutiérrez de Quijano y Lloréns (sodba z dne 19. novembra 1998, C-252/96 P, Recueil, str. I-7421, točka 36).

121 — V tem smislu sklep z dne 27. septembra 2004 v zadevi UER proti M6 in drugim (C-470/02 P, točka 69) in sodba z dne 21. septembra 2010 v združenih zadevah Švedska proti API in Komisiji (C-514/07 P, C-528/07 P in C-532/07 P, ZOdl., str. I-8533, točka 65).

122 — Točka 155 izpodbijane sodbe; glej tudi uvodno izjavo 373 sporne odločbe.

199. Poleg tega sta imeli družbi AOI in SCTC na obravnavi na prvi stopnji možnost, da podata stališče glede odgovora Komisije na pisna vprašanja Splošnega sodišča, in sicer tudi glede pojma dvojne podlage. S tem pa ni mogoče govoriti o kršitvi načel kontradiktornega postopka ali – kakor to izrazita pritožnici – o kršitvi njune pravice do obrambe¹²³.

200. Prvi del drugega pritožbenega razloga v zadevi C-628/10 P je zato neutemeljen.

ii) Očitek naknadne spremembe obrazložitve sporne odločbe (drugi del drugega pritožbenega razloga v zadevi C-628/10 P)

201. Tudi drugi del drugega pritožbenega razloga v zadevi C-628/10 P se nanaša na problematiko dvojne podlage za odgovornost matičnih družb za kršitve predpisov o omejevalnih sporazumih, ki so jih storile njihove stoddotne hčerinske družbe. Družbi AOI in SCTC menita, da je Splošno sodišče s pojmom dvojne podlage Komisiji nedovoljeno dopustilo, da naknadno spremeni obrazložitev sporne odločbe, tako da je bilo mogoče zapolniti praznine v argumentaciji Komisije. Splošno sodišče pa je s tem kršilo zahteve po obrazložitvi pravnih aktov organov Unije.

202. V skladu s členom 253 ES (postal člen 296(2) PDEU) morajo biti v pravnih aktih Komisije – tudi odločbah v postopkih za naložitev globe na področju predpisov o omejevalnih sporazumih – navedeni razlogi.

203. Odločba Komisije o naložitvi globe mora biti – kot je bilo že navedeno¹²⁴ – glede vsakega naslovnika dovolj obrazložena, zlasti glede naslovnikov, ki jim je bila s to odločbo pripisana odgovornost za to kršitev. Tako je treba v odločbi glede matične družbe, ki se šteje za odgovorno za kršitev hčerinske družbe, načeloma podrobno pojasniti razloge, ki utemeljujejo odgovornost te družbe za kršitev.¹²⁵ Teh razlogov se ne sme „naknadno navesti“ šele med sodnim postopkom¹²⁶.

204. Od prepovedanega naknadnega navajanja razlogov je treba razlikovati preprosto pojasnjevanje obrazložitve, ki je sama po sebi zadostna: ta pa je v sodnem postopku vedno dopustna in je lahko koristna za materialnopravni nadzor zadevne odločbe pred sodišči Unije¹²⁷.

205. V obravnavanem primeru so navedbe o dvojni podlagi, ki jih je Komisija v prvostopenjskem postopku podala kot odgovor na pisno vprašanje Splošnega sodišča, služile le pojasnitvi že obstoječe obrazložitve sporne odločbe.¹²⁸ Tudi brez takšne pojasnitve je iz sporne odločbe dovolj jasno izhajalo, da v obravnavanem primeru Komisije ni vodila zgolj domneva 100 %, ampak je v smislu dvojne podlage uporabila dodatne vidike, iz katerih se je lahko sklepalo na dejansko izvajanje odločilnega vpliva matične družbe na posamezno hčerinsko družbo.¹²⁹

206. V takšnih okoliščinah pri navedbah o dvojni podlagi, ki jih je podala Komisija v prvostopenjskem postopku, ni šlo za primer prepovedanega naknadnega navajanja razlogov.

123 — Sodba z dne 9. septembra 1999 v zadevi Petrides proti Komisiji (C-64/98 P, Recueil, str. I-5187, točki 31 in 32); v istem smislu sodba z dne 14. maja 1998 v zadevi Svet proti de Nil in Impens (C-259/96 P, Recueil, str. I-2915, točka 31 na koncu). Obravnavani primer se bistveno razlikuje od zadeve Impala (navedena v opombi 54, točke do 100 do 102), v kateri se je Splošno sodišče oprlo na dele spisa, v katere pritožnice iz tiste zadeve niso mogle imeti vpogleda, in tudi v upravnem postopku pred Komisijo ne bi mogli biti predmet njene odločbe.

124 — Glej točko 111 teh sklepnih predlogov.

125 — Sodba Elf Aquitaine (navedena v opombi 3, točka 152).

126 — Sodba Elf Aquitaine (navedena v opombi 3, točka 152 v povezavi s točko 149).

127 — Glej v zvezi s tem sodno prakso, navedeno v opombi 64.

128 — Drugačen je bil položaj – kot že navedeno – v zvezi z navedbami Komisije o lastnosti družbe TCLT kot „glavne stranke“ tobaka, ki ga je predelala družba WWTE, ki so predmet tretjega in četrtega pritožbenega razloga v zadevi C-14/11 P (glej v zvezi s tem zlasti točke od 116 do 123 teh sklepnih predlogov).

129 — Točka 155 izpodbijane sodbe, glej tudi točki 373 in 376 obrazložitve sporne odločbe.

207. Zato je tudi drugi del drugega pritožbenega razloga v zadevi C-628/10 P neutemeljen. Ta pritožbeni razlog je torej treba zavrni v celoti.

C – Povzetek vloženih pritožbenih razlogov obeh strank

208. Ker niti očitkov, ki sta jih navedli družbi AOI in SCTC v zadevi C-628/10 P, niti očitkov Komisije v zadevi C-14/11 P ni mogoče sprejeti, je treba obe pritožbi v celoti zavrni.

D – Ločen predlog družb AOI in SCTC za znižanje globe

209. Družbi AOI in SCTC v pritožbi v zadevi C-628/10 P dalje vlagata ločen predlog za znižanje globe, če bi bila izpodbijana sodba razveljavljena.

210. Če Sodišče – kot predlagam – sklene, da očitkov, ki sta jih navedli pritožnici, ni mogoče sprejeti, že *ex ante* ni razloga za znižanje globe. Zadevnega predloga družb AOI in SCTC torej ni treba obravnavati.

211. To velja *a fortiori*, ker način izračuna globe ni bil predmet prvostopenjske sodbe. V okviru pritožbenega postopka je pristojnost Sodišča omejena na presojo pravnih odločitev glede trditev, ki so bila obravnavana na prvi stopnji.¹³⁰ Sodišče bi prekoračilo predmet spora iz obravnavanega postopka, če bi želelo obravnavati izračun globe, ne da bi pred tem sprejelo enega od vloženih pritožbenih razlogov.

212. Nazadnje, če bi bil cilj predloga družb AOI in SCTC, kot domneva Komisija, znižanje globe, ki je bila naložena *hčerinski družbi WWTE*, bi bil prav tako nedopusten. Družba WWTE namreč ni bila niti stranka v postopku pred Splošnim sodiščem niti stranka v obravnavanem pritožbenem postopku.

VII – Stroški

213. Če se pritožbe, kot predlagam v obravnavanem primeru, zavrnejo, Sodišče odloči o stroških (člen 122, prvi odstavek, Poslovnika) v skladu s členom 69 v povezavi s členom 118 Poslovnika.

214. Iz člena 69(2), prvi pododstavek, v povezavi s členom 118 Poslovnika izhaja, da se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni. V obravnavanem primeru vse pritožnice v celoti niso uspele s pritožbami, posamezna nasprotna stranka pa je predlagala naložitev stroškov.

215. Ozko gledano, družbama AOI in SCTC bi morali biti zato naloženi vsi stroški v zvezi s pritožbo v zadevi C-628/10 P, medtem ko bi morali biti Komisiji naloženi vsi stroški v zvezi s pritožbo v zadevi C-14/11 P.¹³¹

¹³⁰ — Sodbe Komisija proti Brazzelli Lualdi in drugim (navedena v opombi 100, točka 59), z dne 21. februarja 2008 v zadevi Komisija proti Girardot (C-348/06 P, ZOdl., str. I-833, točka 49) in z dne 16. novembra 2011 v zadevi Bank Mellī Iran proti Svetu (C-548/09 P, ZOdl., str. I-11381, točka 122).

¹³¹ — Glej v tem smislu na primer sodbo z dne 7. junija 2007 v zadevi Wunenburgler proti Komisiji (C-362/05 P, ZOdl., str. I-4333, točka 98); podobno sodba ArcelorMittal (navedena v opombi 2, točki 153 in 154).

216. Takšen pristop v obravnavanem primeru ne bi bil pravičen, ker so med obema pritožbama obstajala številna vsebinska podvajanja, kar je vodilo do tega, da so se stranke v posameznih vlogah v zadevah C-628/10 P in C-14/11 P v bistvu soočile z enakimi argumenti.¹³² Poleg tega je bila po združitvi postopkov izvedena skupna obravnava, na kateri je Sodišče stranke pozvalo, naj svoje trditve osredotočijo na številna pravna vprašanja, ki so skupna obema primeroma. V teh okoliščinah je komaj mogoče smiselno odločiti, kateri stroški so nastali kateri stranki v zvezi s katero zadevo.

217. Ob upoštevanju tega se zdi pravičnejše in bolj primerno za učinkovito rešitev vprašanja plačila stroškov med strankami, da se o stroških v obeh zadevah odloči skupaj¹³³ in da se pri tem ob uporabi člena 69(3) v povezavi s členom 118 Poslovnika izhaja iz delnega uspeha in delnega neuspeha vsake stranke v zvezi s sporom kot celoto. Stroški naj se pri tem delijo tako, da se vsaki stranki naloži, da nosi svoje stroške.

VIII – Predlog

218. Na podlagi zgornjih preudarkov Sodišču predlagam, naj odloči:

1. Pritožbi se zavrneta.
2. Vsaka stranka nosi svoje stroške.

132 — Glej na primer trditve Komisije v zvezi z načelom enakega obravnavanja v njeni pritožbi v zadevi C-14/11 P, ki jih je v odgovoru na pritožbo v C-628/10 P večinoma „ponovno uporabila“. Prav tako sta družbi AOI in SCTC v odgovoru na pritožbo v zadevi C-14/11 P uporabili številne argumente, ki so že bili predmet njune pritožbe v zadevi C-628/10 P.

133 — Sodbe z dne 18. marca 1997 v zadevi Guérin automobiles proti Komisiji (C-282/95 P, Recueil, I-1503, točka 45), z dne 18. septembra 2003 v zadevi Volkswagen proti Komisiji (C-338/00 P, Recueil, str. I-9189, točka 181) in z dne 14. julija 2005 v združenih zadevah ThyssenKrupp proti Komisiji (C-65/02 P in C-73/02 P, ZOdl., str. I-6773, točka 99); v istem smislu poleg tega sodbe z dne 31. maja 2001 v združenih zadevah D in Švedska proti Svetu (C-122/99 P in C-125/99 P, Recueil, str. I-4319, točke od 63 do 65), z dne 6. oktobra 2009 v združenih zadevah GlaxoSmithKline Services in drugi proti Komisiji in drugim (C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P in C-519/06 P, ZOdl., str. I-9291, točki 169 in 170) in z dne 8. septembra 2011 v zadevi Komisija proti Nizozemski (C-279/08 P, ZOdl., str. I-7671, točka 137) ter – glede na združenji neposredni tožbi – sodba z dne 13. oktobra 1992 v združenih zadevah Portugalska in Španija proti Svetu (C-63/90 in C-67/90, Recueil, str. I-5073, točka 56).